

La valencianitat als ulls de la dreta: una aproximació a partir dels debats d'investidura en les Corts Valencianes (1983-2019)

Albert Vilaplana Serralta
Tutor: Andreu Ginés Sánchez
Director: Francesc Núñez Mosteo
Màster d'Humanitats: especialitat en cultura. UOC
Treball final de Màster
Curs: 2021-2022

Resum:

La mort de Franco el 1975 obria un període a l'estat espanyol per a la seua reconfiguració. Les tesis nacionalistes de Fuster feien nàixer propostes polítiques d'alliberament nacional dels Països Catalans i per tant, feien nàixer també un contrapoder a l'hegemonia d'Espanya com a projecte polític. La dreta valenciana va conformar tota una estructura social i política per a evitar-ho. A través dels discursos d'investidura de les Corts analitzarem com la dreta va usar la valencianitat, a partir de les referències identitàries als discursos d'investidura per oposar-se a aquests projectes nacionals i per reforçar la seua posició política

Abstract:

Franco's death in 1975 opened a period in Spain for his reconfiguration. Fuster's nationalist theses gave rise to political proposals for the national liberation of the Catalan Countries and, therefore, also gave rise to a counterpower to the hegemony of Spain as a political project. The Valencian right formed a whole social and political structure to avoid this. Through the investiture speeches of the Cortes we will analyze how the right used Valencianness, based on the identity references to the investiture speeches to oppose these national projects and to strengthen its political position.

Sigles i abreviatures:

- AP - Alianza Popular
- AVE - Associació Valenciana d'Empresaris
- AVL - Acadèmia Valenciana de la Llengua
- BNV - Bloc Nacionalista Valencià
- CDS - Centro Democrático y Social
- CiU - Convergència i Unió
- CCOO-PV - Comisiones Obreras del País Valenciano
- CPV - Compromís pel País Valencià
- DSCV - Diari de sessions de les Corts Valencianes
- ENV - Esquerra Nacionalista Valenciana
- ERC - Esquerra Republicana de Catalunya
- EUPV - Esquerra Unida del País Valencià
- EVPV - Els Verds del País Valencià
- IPV - Iniciativa del Poble Valencià
- IR - Izquierda Republicana
- JxCAT - Junts per Catalunya
- LRT - Lo Rat Penat
- PDP - Partido Demócrata Popular
- PSPV-PSOE - Partit Socialista del País Valencià - Partido Socialista Obrero Español
- RACCV - Real Acadèmia de Cultura Valenciana
- UCD - Unión de Centro Democrático
- UGT-PV - Unión General de los Trabajadores del País Valenciano
- UL - Unión Liberal
- URV - Unió Regional Valenciana
- UV - Unió Valenciana
- VEE - Els Verds Esquerra Ecologista del País Valencià

Índex:

1.Introducció

- 1.1 Justificació de la investigació
- 1.2 Objectius principals i secundaris
- 1.3 Marc Teòric

2. Metodologia de la investigació

3. Una autonomia perplexa: una llarga travessia (1909 - 1983)

- 3.1 Valencianisme: una visió panoràmica (1909-1983)
- 3.2 Les postures de la dreta respecte el valencianisme (1909 - 1983)
- 3.2 El secessionisme lingüístic

4. El PSPV-PSOE en el poder. La consolidació de les tesis d'UCD (1983-1995)

- 4.1 1a Investidura de Lerma(1983)
- 4.2 2a Investidura de Lerma (1987)
- 4.3 3a Investidura de Lerma (1991)

5. El «poder valenciano». L'arribada de la dreta al poder(1995-2003)

- 5.1 1a Investidura de Zaplana. (1995)
- 5.2 2a Investidura de Zaplana (1999)
- 5.3 1a Investidura d'Olivas. (2002)

6. «Tres povincias y una región». L'anticatalanisme institucional (2003-2015)

- 6.1 1a Legislatura de Camps (2003)
- 6.2 2a Legislatura de Camps (2007)

6.3 3a Legislatura de Camps (2011)

7. El regionalisme que queda i el centralisme que ve. Ciutadans i Vox entren a escena (2015 - 2019)

7.1 1a Investidura de Ximo Puig (2015)

7.2 2a Investidura de Ximo Puig (2019)

8. Conclusions

9. Bibliografia

1. Introducció

El model burocràtic de descentralització estatal espanyol dona símptomes evidents d'esgotament. Prova d'això són els recents fets polítics esdevinguts a Catalunya sota el paraigua de l'anomenat *procés*. La monarquia parlamentària, pal de paller i columna vertebral del sistema constitucional de l'estat, també va de mal borràs i, potser, passa pel seu moment més impopular. Aquests dos factors són importants per entendre un debat que probablement, anirà a més en els pròxims anys; caminar cap a un estat federal o recentralitzar-lo. Aquestes dues concepcions es deixen veure ja en accions polítiques com les tímides aproximacions del Partit Socialista del País Valencià (PSPV) cap a la federalització o la proposta de l'eliminació de les autonomies per part de VOX, al País Valencià (PV, a partir d'ara).

Galícia, Euskadi i Catalunya van obtenir l'autonomia per l'article 151 de la Constitució, amb el qual s'eregien com a autonomies que donaven forma a nacionalitats històriques. La resta de territoris ho farien per l'article 143 com a una delimitació territorial sense el reconeixement nacional. Haver declarat l'estatut en la II República els va donar aquest estatus a les tres primeres.

El País Valencià no va arribar a promulgar l'Estatut, a pesar de quedar-se'n a les portes abans de la guerra. A partir d'aquí, i ja immersos en l'anomenada Transició, s'obre un procés de discussió entre les forces de dreta i d'esquerra per a intentar definir com seria l'autogovern valencià a partir de l'enfrontament entre el concepte Regne de València, amb tony regionalista i conservador, i País Valencià, de caire nacionalista i d'esquerres. Així doncs es manté una pugna entre dos punts, entre el projecte conjunt dels Països Catalans i la descentralització de competències regional dins de la nacionalitat espanyola. En el marc d'aquesta disputa ideològica apareix el treball que tenim entre les mans, a partir del qual he buscat entendre, a

través dels discursos en els debats d'investidura, com els partits de dretes al País Valencià han volgut combatre els projectes polítics rivals tot recorrent a les qüestions identitàries: valencianitat, llengua, anticatalanisme i espanyolisme.

1.1 Justificació de la investigació

L'afirmació política de la nacionalitat del poble valencià ha comportat, històricament, una reacció violenta des dels sectors polítics que l'han volgut negar, com Vicent Flor (2011) ha explicat detalladament, o periodistes com també han fet Miquel Ramos¹ o Francesc Bayarri. Els intents d'assassinat de Sanchis Guarner - autor de *La llengua dels valencians* (1933)- , el 1978, o el doble atemptat a Joan Fuster - autor de *Nosaltres, els valencians* (1962) -, per part de grups d'extrema dreta l'any 1981 (Bayarri, 2018) són bona prova d'aquesta realitat. Tots dos atacs, de caire feixista i antiintel·lectual. Els objectius d'aquests atemptats van ser els de les figures que defensaven la unitat de la llengua i la unitat política i cultural amb la resta de territoris catalanoparlants. L'atemptat a Sanchis Guarner², per exemple, es va donar després d'una manifestació conjunta entre Alizana Popular, el Grup d'Acció Valencianista i Fuerza Nueva. Per tant, veiem com els grups d'extrema dreta tenen connexió directa amb formacions polítiques que seran determinants en el futur institucional del país.

Així, s'enceta l'episodi històric conegut com la *Batalla de València* (Sancho, 2020). Aquest esdeveniment està marcat per l'enfrontament entre dues faccions polítiques, una formada per la unió de les forces polítiques i sindicals d'esquerra al voltant del nacionalisme fusterià (Cucó, 2002) i una altra comandada pels partits de dreta institucionals i per la violència de l'extrema

---

¹ Rexach, J. [Josep]. (31/03/2022). Miquel Ramos: "La violència de l'extrema dreta ha configurat un caràcter propi a la societat valenciana". *Vilaweb*.

<https://www.vilaweb.cat/noticies/miquel-ramos-entrevista-antifeixisme/>

² Costa, E. [Esperança]. (13/04/2013). En la diana de los ultras. *El País*.
https://elpais.com/ccaa/2013/04/13/valencia/1365854034_056703.html

dreta al carrer. L'acord per l'Estatut de Benicàssim semblava tancar aquest debat, en el qual les tesis nacionalistes s'hi imposaven: la bandera quadribarrada, el català com a llengua i la Muixeranga com a himne. A Peníscola, s'havia de ratificar l'acord pres a Benicàssim entre la Unión de Centro Democrático (UCD) i el PSPV, així com un representant del Partit Comunista del País Valencià (PCPV). A última hora, i amb fortes intervencions des de la cúpula de la UCD i el PSOE a Madrid, el partit de dretes es tanca en banda i aprofitant la seua majoria dins del consell, renuncia al pacte per a imposar la senyera amb el blau, la denominació d'idioma valencià per a la llengua i l'oficialitat de l'himne de l'exposició regional de 1909.

En aquest estudi he analitzat les referències identitàries que podem trobar en els discursos d'investidura per part dels partits polítics de la dreta al llarg del de l'últim terç del segle XX i el que portem de segle XXI i quina és seua actualització en els darrers anys. Des d'Unió Valenciana a Ciutadans, (curiosament, anomenat Ciudadanos al País Valencià). Per tant, el que es pretén es dotar de continuïtat estudis com el que trobem dins de *Roig i Blau* per tal d'actualitzar la nostra visió i entendre com les noves forces parlamentàries de dreta, com el cas de Ciutadans, o d'extrema dreta, en el cas de Vox, han pres el relleu generacional d'aquest discurs a l'interior de les Corts Valencianes, no només imitant-lo, sinó portant-lo a tesis més espanyolistes i centralistes encara, amb propostes com la voluntarietat de l'ensenyament en valencià o l'eliminació de l'autonomia.

1.2 Objectius i hipòtesi

L'objectiu principal d'aquest treball és explicar com la dreta valenciana institucional ha referenciat la identitat valenciana a fi de defensar tesis espanyolistes. Amb un regionalisme renovat en relació amb el franquisme, amb l'assumpció total de les idees anticatalanistes, han actuat per apaivagar i reduir a folklore qualsevol aspiració de consolidació nacional i cultural del

País Valencià i la seua connexió amb els Països Catalans. Per tant, la nostra hipòtesi és que la dreta ha actuat de tal manera al PV des d'una identitat regionalista, a l'inici de la democràcia parlamentària, sempre jerarquizada als peus d'una identitat superior, l'espanyola, que en els darrers anys anirà ocupant cada cop més la centralitat dels seus discursos. Aquesta identitat no només s'articula com una reafirmació espanyol del fet identitari valencià, sinó com una negació de la catalanitat dels valencians. Per tant s'estableix en un doble eix proespanyol i anticatalà que serveix per a deixar al mig el que la dreta valenciana considera com ser o sentir-se valencià. El regionalisme per tant representa un moviment polític en què es defensa a ultrança la idea d'Espanya, amb una representació folclòrica i testimonial de la cultura pròpia, entesa com una identitat de segona.

Com va explicar Cucó (2002), aquesta manera de fer entronca amb una sensibilitat que ja es podia observar en es partits republicans d'inici de segle o dins del moviment *blasquista*. Així doncs, explicaré com aquesta idea germina en els orígens i es transforma des del primer debat l'any 82 en les Corts Valencianes, fins al darrer, ocorregut l'any 2019.

Amb aquesta hipòtesi intentaré abordar també els objectius secundaris que se'n deriven, com poden ser analitzar quina és la nació de la dreta valenciana, més enllà dels discursos i proclames que s'hagen pogut llançar des de les diferents sigles en els diferents períodes; comprovar així, si ha existit un valencianisme de dretes (amb un projecte nacional propi); i per últim, com tot açò encaixa en les relacions existents entre el País Valencià i l'estat espanyol, és a dir, si les idees presents en els discursos parlamentaris són una part més de la relació de dominació entre l'estat i el territori perifèric, en la línia dels treballs recents sobre el colonialisme interior.

1.3 Marc Teòric

Al segle XIX, els antics regnes europeus, partint de les premisses romàntiques d'Alemanya, comencen a establir la configuració actual dels estats-nació, en què a partir d'elements com un territori ocupat històricament per un poble, una llengua, una història comuna o les relacions econòmiques comencen a donar forma a la *modernitat* (Archilés, 2011) a través d'un reedició dels mapes del vell continent.

Aquesta premissa no només serà seguida a Europa sinó que territoris reconeguts com a colònies, sobretot a Sud-amèrica, s'aprofiten d'aquest germen nacionalista per a redefinir-se de cara a les metròpolis que les havien dominat. Des de finals del segle XIX i durant tot el segle XX hem vist com pobles i regions explotades i dominades per territoris occidentals, comencen processos d'alliberament nacional amb els quals tractaven de reconfigurar el seu espai polític propi -que mai més s'assemblaria a l'estat originari previ a la conquesta- i la seva futura autodeterminació política. Ens trobem per tant en un món en què les nacions, com diu Ferran Archilés (2020) «són una discussió infinita, com a font d'identitat, estan en perpètua construcció i desconstrucció».

Lenin, el 1914, en plena conformació de la URSS, va avisar del perill de no aplicar la lliure autodeterminació de cada poble que la conformava i deixar Moscou com un centre totpoderós que homogeneïtzara la resta de realitats culturals i polítiques. Per portar aquesta problemàtica a l'actualitat, podem fer referència al centralisme de França i a les revoltes populars ocorregudes a Còrsega el darrer any³. Pablo González Casanova (2006) reflexiona al voltant del concepte *colonialisme intern* per tal d'entendre just aquesta tesiura historicopolítica. Repescant un concepte establert pel revolucionari marxista Vladimir Lenin, recorda la

---

³ Redacció. (10/02/2022) Independentistes corsos assalten el palau de justícia d'Ajaccio en protesta per l'atac a Colonna. *Vilaweb*.
<https://www.vilaweb.cat/noticies/nit-de-protestes-i-aldarulls-a-corsega-yvan-colonna/>

necessitat de construir unions polítiques o estats que reflectisquen la realitat nacional de les regions que la conformen. A partir de l'intent d'aplicació del socialisme com a forma política d'alliberament humà, Lenin, es planteja que no només existeix una classe oprimida, sinó que trobem pobles sencers subjugats als designis d'altres pobles amb més poder polític, econòmic i militar (Lenin, 1914).⁴

Joan Fuster en *Nosaltres, els valencians* (1962) va plantejar una proposta de reconstrucció nacional per al País Valencià, en unió amb els altres dos grans territoris de parla catalana, les Illes Balears i Pitiüses i el Principat de Catalunya, sota polítiques d'esquerra. En els últims anys del franquisme, les diverses nacions que donen forma a l'estat espanyol comencen a dibuixar nous horitzons d'autodeterminació enfocats a la conquesta d'un estatut d'autonomia que donara pas a l'autogovern. Galícia, Euskadi o Catalunya van promulgar-los durant la II República, mentre que altres territoris com el PV, es van quedar a les portes. Semblava que una manera de superar l'estat franquista podia ser el desenvolupament d'una munió d'estats confederats que representaren les diferents nacions que el conformaven. És a dir es planteja un canvi radical tant a nivell social com nacional. Benedict Anderson ho explicava d'aquesta manera:

Tales consideraciones ponen de relieve el hecho de que, desde la Segunda Guerra Mundial, toda revolución triunfante se ha definido en términos nacionales: la República Popular de China, la República Socialista de Vietnam, etc. Y al hacerlo así se ha arraigado firmemente en un espacio territorial y social heredado del pasado prerrevolucionario. (Anderson, 1991).

---

⁴ Als PPCC han hagut intents d'explicar el fet nacional en relació al colonialisme. Manuel de Pedrolo com a columnista (existeix un recull de l'editorial *El Junc* sota el nom de *Cròniques. Cròniques colonials. Cròniques d'una ocupació*) o les visions polítiques adoptades per partits com el PSAN o el PSUC durant la transició en són alguns exemples. Passat el temps, com hem dit, en podem aprendre d'aquells estudis i per bé que ho farem, però, respectant la distància fenomenològica que separa les dues realitats, la colonial i la de les nacions oprimides europees.

Fuster entenia que no hi hauria canvi possible al territori valencià si la qüestió nacional i social no era prioritària en la nova forma política que apareixeria després de la mort de Franco, i que, a la dreta d'aquesta postura, només trobaríem fórmules conservadores que fomentarien l'assimilació, basades en el nacionalisme espanyol d'arrel ultracatólica i que busca el seu mite fundacional en la conquesta del Regne d'Astúries per part de Pelai el segle VIII (Varela: 2002). Així doncs, per primera vegada en els quasi 300 anys des de la conquesta del Regne de València per part de les tropes borbòniques, el PV presentava una fórmula amb què trencar aquest vincle d'opressió. Cal recordar l'abolició del dret Foral valencià i la sistemàtica reducció de drets nacionals i culturals que va suposar l'aplicació dels Decrets de Nova Planta arran de la desfeta d'Almansa el 1707. Amb aquest punt de partida s'inicia l'opressió nacional institucional entre la nació castellana, base de la construcció de la nació espanyola, i les nacions de la Corona d'Aragó. El regionalisme valencià té una profunda arrel en aquest esdeveniment històric. Aquest projecte polític buscarà al PV alimentar aquesta identitat regional en favor de la identitat nacional espanyola. Per tant, segons Connor (1994) la identitat, en gran part, es construeix en comparació a l'altre, és a dir, es configura al voltant del que no s'és, en aquest cas, Catalunya. (Castelló, 2013)

En resum, fent un repàs cronològic de la identitat valenciana, ens trobem una manera de viure, fer i organitzar-se políticament que naix a la meitat del segle XIV, segons Baydal (2018), amb l'establiment de les Corts Valencianes i la Generalitat Valenciana i l'assumpció per part de tota la noblesa, vinguda segles enrere d'Aragó i el Principat de Catalunya, de les principals institucions valencianes, el tribut a elles i la vida sota el seu aixopluc institucional. Jaume I, en conquerir València, va atorgar al regne una independència política i administrativa, al mode que podríem entendre ara com a federal, respecte a la Corona d'Aragó; com ja sabem, les institucions, ajuden a conformen les identitats i s'encarreguen de cohesionar-les, tant per la part més administrativa, com en l'aspecte més cultural. Així i tot, la institució, en part, fa d'aixopluc.

La identitat s'ha mantés gràcies a les classes populars que han trasmés la llengua de generació en generació a pesar de no tenir cap estat donant-los suport. (Fontana, 2014)

2. Metodologia de la investigació:

Aquesta investigació es fomenarà bàsicament en l'anàlisi del discurs, a partir de les paraules que els diferents representants, candidats a la presidència i síndics dels partits de dreta, representats institucionalment a les Corts Valencianes, han pronunciat en els discursos i rèpliques en els diferents debats d'investidura. Partirem des del del primer debat d'investidura a president de la Generalitat, el 1983, fins al darrer que va tenir lloc l'any 2019, després de les últimes eleccions autonòmiques valencianes. A pesar d'això, també farem esment a les darreres sessions del Consell Preautonòmic del País Valencià.⁵

A banda d'analitzar aquestes fonts, tindrem en compte també el que la premsa escrita oferia a la societat a partir de l'arxiu digital de diferents diaris com *La Vanguardia*, *El País* o *Las Provincias*, així com farem servir de contrapunt als discursos el context social i polític que no apareix reflectit en els discursos, per a comprovar com la suposada valencianitat defensada a l'estrada de les Corts no es veu reflectida en la realitat política valenciana ni en l'increment de la seua qualitat democràtica o avanç nacional.

A partir de tot açò, intentaré donar sentit a la meua hipòtesi amb l'anàlisi dels discursos d'investidura a partir de les fonts documentals del *Diari de Sessions de les Corts Valencianes* de la web de les Corts Valencianes. Ho faré analitzant els discurs dels diferents diputats i representants dels partits de dreta, entenent tals partits, com els que se situen a la dreta del

---

⁵ Redacció. (10/04/2021). Tal dia com hui del 1978 es va constituir el Consell del País Valencià, òrgan preautonòmic de govern presidit per Josep Lluís Albinyana. *Nosaltres la veu*. <https://www.nosaltreslaveu.cat/noticia/44131/tal-dia-com-hui-del-1978-es-va-constituir-el-consell-del-pais-valencia-organ-preautonomic->

PSPV-PSOE. Per a fer-ho partirem de la base teòrica que ens ofereix Carles-Enric Riba Campos en *Tècniques d'anàlisi de dades qualitatives* (2010) i qui planteja: «esbrinar sobretot com es construeix el discurs com a representació, com a teixit de signes; i què permet construir el discurs, quina dinàmica social fa possible o promou.» Aquesta idea ens permet lligar caps també amb les tesis d'anàlisi històrica de Fontana, de manera que podem observar a partir del discurs quina és l'economia política i el projecte social que la dreta valenciana proposar (Fontana, 1982) ja que la idea de nació està formada per artefactes culturals al servei d'una classe en particular (Anderson, 1991).

Hem triat els discursos d'investidura per ser, en primer lloc, una font molt concreta d'informació que ens permet delimitar la investigació de manera clara i concisa. En segon lloc, considerem que els discursos i rèpliques en els debats d'investidura formen una de les tres potes principals en la difusió de les idees d'un partit, junt al programa i la imatge (Álvarez, 2011). Tanmateix, no farem una anàlisi estadística d'ús i freqüència dels mots claus, sinó que aprofitarem els conceptes que es tracten i com es tracten al voltant de la identitat (nom del país, nom de la llengua, referències nacionals etc.) i n'analitzarem l'origen discursiu i l'evolució.

Totes les cites que no tinguen referència estan emmarcades en els documents del *Diari de sessions de les Corts Valencianes*. En cas de voler consultar-les deixe ací la referència bibliogràfica per any per poder fer-ho. Ho faig per alleugerir la lectura i evitar peus de pàgina que entorpisquen la lectura.

1983 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 1, 02/08/1983.
https://www.cortsvalecnianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/CONS000010

1987 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, II Legislatura
20/07/1987. https://www.cortsvalecnianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/II%20%20000020

1991 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, III Legislatura
08/07/1991. https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/III%20000020

1995 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, IV Legislatura
30/06/1995. https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/III%20000020

1999 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, V Legislatura 16/07/1999.
https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/cercador/resultats/pagina/2

2002 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 139, V Legislatura 22/07/2002.
https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/cercador/resultats/pagina/2

2003 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, VI Legislatura
18/06/2003. https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/VI%20%20000020

2007 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, VII Legislatura 25/06/2007.
https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/VII%20000020

2011 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, VIII Legislatura
16/06/2011. https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/VIII000020

2011- *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, VIII Legislatura 26/07/2011.
https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/VIII000070

2015 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, IX Legislatura
25/06/2015. https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/IX%20%20000020

2019 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 2, X Legislatura, 12/06/2019.
https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/X%20%20%20000020

2019 - *Diari de sessions de les Corts Valencianes*, Núm. 3, X Legislatura, 13/06/2019. Data de consulta:
30/05/2022. Disponible en:
https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/X%20%20%20000030

3. Una autonomia perplexa: una llarga travessia (1900 - 1983)

El País Valencià després de dos segles d'opressió nacional comença a donar símptomes de recuperació cultural. A les acaballes del segle XIX, el País Valencià havia viscut el moviment cultural conegut com Renaixença que va començar a posar en valor la cultura feta en valencià per primera vegada des de 1707, protagonitzat, sobretot per Teodor Llorente. Llorente era conservador i promulgava, entre el cercle d'escriptors que conformaven el moviment, no

posicionar-se políticament, tal i com ell va retreure als poetes catalans. Podem pensar que éssent conservadors i formant part de la burgesia, l'apoliticisme que pretenien portar a terme, era una defensa del poder hegemònic i dels seus interessos com a classe. Més tard, Constantí Llombart es va erigir com a representant del moviment des d'una visió progressista i pancatalanista. El 1878 va crear Lo Rat Penat amb la voluntat d'aglutinar els escriptors valencians, amb col·laboracions d'altres de catalans i de les illes, per a institucionalitzar la voluntat de normalitzar la literatura catalana al PV.

La disputa entre limitar el moviment al País Valencià o als Països Catalans n'és una màxima present des dels orígens. De tal manera, el concepte valencianisme i catalanisme han tingut una vida comuna i separada. Durant la transició, el catalanisme, comprenia l'espectre de partits i associacions que promulgaven la reconstrucció nacional del PV juntament a la resta de Països Catalans, i en part, el concepte valencianista es va quedar reduït als partits regionalistes de dreta. Amb el pas del temps, el valencianisme ha guanyat presència com a principi polític i s'ha allunyat del catalanisme, sobretot en aspectes simbòlics - bandera, nom de la llengua etc. - per la pressió del blaverisme. Al llarg del treball el concepte valencianista farà referència a la idea de defensar el PV com a subjecte polític.

3.1 Valencianisme fins a la transició (1907-1983)

La declaració valencianista de 1918 de la mà del partit Unió Valencianista Regional es podria considerar com un dels textos fundacionals del valencianisme, és a dir, l'assumpció política del País Valencià com a subjecte polític capaç d'autodeterminar-se (Roca, 2003). El seu ideòleg, l'economista Ignasi Villalonga, demana obertament la presa de consciència nacional valenciana, tot i que acabarà, posteriorment, defensant tesis anticatalanistes. Darrerament però, es col·loca la figura de Faustí Barberà (Ferrandis: 2020) com a capdavanter del moviment

valencianista amb la seva declaració el 1907 -tot aprofitant el bicentenari de la desfeta d'Almansa- *De Regionalisme i Valentinicultura* (1910) en què planteja la conformació de l'estat espanyol per nacionalitats amb caràcter propi. Començava així una proposta política que tenia forts lligams amb el partit Solidaritat Catalana d'Enric Prat de la Riba, de base catòlica i catalanista. Al seu text defensa l'ensenyament del valencià a les escoles i l'autogovern entre d'altres:

Ensenyant nostra historia, estimulant el nostre art, impulsant la nostra ciencia, despertant l'esperit d'associació i fent renàixer l'amor col·lectiu a la nostra raça i reavivant i purificant la nostra llengua, anirà preparant la tornà dels valencians a lo valencià; anirà determinant la concentració regional i concretant i donant to i fermesa persistents a esta aspiració que, d'una part, ha d'oposarse a l'absorció i assimilació castellana, i per altra, se declararà en condicions de recabar, per a lo nostre antic Regne, el dret de governar-se i arreglar-se dins de sa casa tots aquells assumptes que seran de sa total i propia incumbencia.⁶

D'altra banda, el triomf del Front Popular al País Valencià va obrir la porta a què el valencianisme progressista aconseguirà la fita de proclamar l'Estatut d'autonomia, tal i com havien fet Galícia, Euskadi i Catalunya. Amb la unió del progressisme valencianista amb altres forces de l'estat espanyol, s'aconseguien fites com que Esquerra Valenciana aconseguirà un escó al Congrés dels Diputats o que el Partit Valencianista d'Esquerres tinguera una força gens menyspreable a l'Ajuntament de València (Cucó, 2002). Malgrat això, la desfeta en arribar la Guerra Civil, va deixar aquest moviment incipient sobirà a les portes del primer pas cap la confecció d'un model valencianista d'esquerres.

---

⁶ Text escrit en valencià prenormatiu.

Abans però trobarem obres cabdals com *La llengua dels valencians* (1933) de Manuel Sanchis Guarner en què trobem el primer estudi filològic i sociolingüístic sobre el català al PV. També el 1933 se signen i es publiquen *Les normes de Castelló*, acord lingüístic pel qual la llengua catalana es veia unificada en la forma, amb les varietats dialectals corresponents, però adscrites a la normativa establerta per l'Institut d'Estudis Catalans. Trobem per tant, vincles acadèmics i culturals normals entre els Països Catalans. Junt amb aquesta obra, apareixia l'any vinent el *Vocabulari Ortogràfic Valencià* de Carles Salvador.

Durant el franquisme, Lo Rat Penat va tenir en la figura de Carles Salvador un dels referents del valencianisme cultural. La posada en marxa dels Cursos de Valencià⁷ -presencials i per correspondència- va suposar un reviscolament de la llengua vernacla per als intel·lectuals i els inquiets desitjosos de poder deixar de ser analfabets en llengua pròpia. L'editorial Torre, amb Xavier Casp i Miquel Adlert, va ser fonamental en la difusió i edició d'autors com Fuster, que marcarien l'avenir del moviment valencianista. Cal remarcar que s'ensenyava com a una part més del sistema lingüístic català.

Amb la proliferació i difusió de l'obra fusteriana, el nacionalisme valencià (d'esquerres) tindria per primer cop un referent a partir del qual construir discurs. Des de l'aparició de *Nosaltres els valencians* l'any 1962, el valencianisme començaria un camí que el portaria a modificar la visió de partits d'esquerres com el PSV o el PCV o la influència en sindicats de base migrant com Comisiones Obreras del País Valencià (CCOO-PV) i Unión General de Trabajadores del País Valencià (UGT-PV) (Rico, 2021). Aquesta consolidació del nacionalisme valencià d'esquerres va assolir el seu cim amb la manifestació del 12 de juliol de 1976 en què la Taula de Forces

---

⁷De Paula Burguera, F. [Francesc]. (25/03/2005). La labor de Lo Rat Penat. *El País*. https://elpais.com/diario/2005/03/25/cvalenciana/1111781890_850215.html

Polítques i Sindicals del País Valencià⁸, va congregar 120 mil persones sota el lema: «Per la llibertat, per l'amnistia, per l'estatut d'autonomia» (Cucó, 2002).

El valencianisme no només es quedava en les capes il·lustrades i en l'acció política, sinó que es transformava també en manifestacions d'arrel popular, per exemple, en la música. Grups musicals i cantautors com Raimon, Al Tall, Ovidi Montllor, Carraixet, Els 4 Z etc. sentarien les bases del nacionalisme popular que va tenir i té en la música una vehicularització directa.⁹

Per a completar aquest quadre del catalanisme, cal fer esment també en l'existència de Terra Lliure, grup armat d'alliberament nacional, que tot i no tenir una forta presència organitzativa al País Valencià, sí que en comptava amb col·laboradors¹⁰ i exercia una gran influència, tant com a element de crítica i deslegitimització, com a símbol o referent dels sectors més radicals del catalanisme d'esquerres.

3.2 Les postures de la dreta respecte al valencianisme abans de les primeres eleccions postfranquistes.

El moviment republicà liderat per Blasco¹¹ Iváñez a València és una de les primeres mostres

---

⁸ Unió de partits, sindicats i entitats d'esquerres i nacionalistes.

⁹ ACV Tirant lo Blanc. (2021). *El llegat*. ACV Tirant lo Blanc/Joves PV.

<https://www.youtube.com/watch?v=ltXTtex11z0&t=93s>

¹⁰ Bayarri, F. [Francesc]. (01/07/1988). Terra Lliure no cuenta con comandos en Valencia, pero sí con informadores. *El País*. https://elpais.com/diario/1988/07/01/espana/583711225_850215.html

¹¹ Camacho, N. [Noelia]. (05/02/2019). Blasco Ibáñez, figura incómoda y personaje legendario. *Las Provincias*. <https://www.lasprovincias.es/culturas/libros/blasco-ibanez-figura-20190124184249-nt.html> - Blasco es el primer valencianista, pero no catalanista. Es el personaje que más ha defendido Valencia en todo el mundo», asevera. «No se puede disociar al político del escritor. Y el poder no entiende algo tan elemental como que uno pueda ser republicano y, a la vez, defensor de una España unida», manifiesta. Millán asegura que es incómodo tanto para la derecha, «ya que era anticlerical y abogaba por una sociedad laica», y también para la izquierda, «porque no cruzó la línea del partido socialista y siempre se mostró en contra del anarquismo». Dit pel president de l'Associació Blasco Ibáñez, Fernando Millan.

d'anticatalanisme i antivalencianisme, si és que no és el mateix. Al capdavant d'un partit republicà, anticlerical i que aspirava a ser interclassista, va renegar sempre de qualsevol construcció nacional de València. Defensava entre d'altres coses fer servir el castellà en detriment del valencià, per afavorir el projecte nacional espanyol. Agafarem prestades unes paraules del diari *El Pueblo* òrgan d'expressió dels blasquistes el 1907:

¿De dónde sacan estos señores valencianistas que aquí puede haber sentido regionalista hasta el punto de constituir una fuerza vigorosa y eficiente? Acaso ha tenido Valencia una historia propia que haya delineado su personalidad con caracteres imborrables a través del tiempo? (Cucó, 2002).

Així com aquestes, que ja marquen el camí del que serà la nostra anàlisi central publicades al mateix diari l'any 1933:

¿Y no es una manifiesta injusticia que otro pueblo, el catalán, trate de arrebatarnos lo que tan nuestro es? [...] ¿Es que debemos consentir que nuestro idioma valenciano, el más rico y antiguo de cuantos derivan del latín, cambie su denominación y tenga que llamarse catalán sin razón ni sentido histórico que lo justifique? (Cucó, 2002).

Podem observar ja com alguns trets es repetiran més de 6 dècades després com defensar sempre el territori en castellà, o negar el País Valencià com a subjecte polític, i a la vegada reivindicar-lo com a regió amb unes diferències capitals amb Catalunya. Abans però, trobarem ja les pinzellades del que serà el blaverisme més concretament, sota el concepte de *el «regionalismo bien entendido»*. El Franquisme va veure en les exaltacions d'alguns territoris la possibilitat d'arrelar-hi la idea d'Espanya com a parts indestruïbles, sempre això sí, des d'una

vessant folklòrica amb elements populars que van des de la paella en el cas valencià, al flamenco en el cas andalús (Filigrana en Ochoa, 2012).

A pesar dels intents dels blasquistes per fomentar el secessionisme o la idea d'una Catalunya imperialista respecte al País Valencià, tal com històricament s'havia percebut, la unitat de la llengua no era un tema qüestionat de manera popular. No afirmarem que la gent tenia consciència lingüística unitària, però no era un tret diferencial de cap moviment polític. Ni tan se vol els intel·lectuals de la dreta franquista afirmaven tal cosa. Ara bé, el final anunciat del franquisme feia que les classes benestants, sobretot de València i rodalies, ben afins al règim no tingueren un projecte polític engrescador per a la democràcia parlamentària que vindria.

El País Valencià ha patit l'existència d'una burgesia rica, absolutament invertebrada i sobretot aliena completament a les reivindicacions democràtiques. En conseqüència, hem romàs orfes del paper referencial i dirigent que aquest segment social sol assumir (Pradilla, 2005).

Conscients de les seues mancances i veient la puixança del nacionalisme català i del reviscolament cultural al principat, alguns membres de la burgesia franquista ja venien avisant amb alguns textos la necessitat de marcar diferències respecte a Catalunya, com el fet de permetre algunes classes de valencià, per establir de manera tímida les bases de l'incipient secessionisme lingüístic (Cucó, 2002). Així doncs les bases comencen a sentar-se: «Conseqüència: naixement d'un moviment reaccionari "basat en la negació de la raó i l'enarborament de l'anticultura com a armes de batalla» (Bello, 1988).

Com veiem, la defensa d'un regionalisme summament sentimentalista i que rebutge la intel·lectualitat i l'estudi científic, com seria el cas de la unitat de la llengua pel que fa a l'anàlisi filològica, són i seran les bases dels discursos que apareixeran després de la mort del dictador

el 1975 a la política institucional. Tal com diu Vicent Flor (2011) no podem assegurar que el *blaverisme*, el discurs anticatalanista de la transició en avant, prenguera del blasquisme anticatalanista les bases, ja que durant el Franquisme molts corrents ideològics no van tenir continuïtat, però sí que ens permet afirmar que no naix amb els defensors del blau a la senyera. L'aparició de Fuster no només amb *Nosaltres els valencians* (1962) sinó amb la publicació de *El País Valencià* (1962) va suposar un eix per a articular un contradiscurs al nacionalisme valencià i d'esquerres que es començava a escampar.

A la *Cavalcada del ninot* de 1963, aprofitant la publicació previa d'un article de Diego Llorente fomentant l'anticatalanisme, es van cremar les dues primeres imatges de Fuster amb uns versets que l'acusaven de traïdor i venut. S'encetava, encara que fos simbòlicament l'anticatalanisme de caire popular, espentat això sí, pels dirigents mediàtics del franquisme valencià. D'aquesta manera es començarà a teixir un discurs anticatalanista, antivalencià al remat, antiintel·lectual, nacionalcatòlic i òbviament, espanyolista. El blaverisme començava a prendre força com a moviment polític.

La UCD, liderada pel liberal espanyolista Enrique Monsonís, posterior eurodiputat d'Unió Valenciana, de la mà del delegat del govern valencià del mateix partit, Fernando Abril Martorell van saber aprofitar els mitjans de comunicació afims al règim, així com van aprofitar la pressió popular, entre d'altres, del món faller per divulgar les tesis que veien en les figures de personalitats com Fuster o Sanchis Guarner, les dianes perfectes per tombar l'incipient nacionalisme valencià i pancatalanista. Sota el seu braç serà portat endavant el discurs i la proposta final sobre els símbols dels valencians: el blau en la senyera, l'idioma valencià i l'himne regional. Abril Martorell en veure aquesta proposta aprovada a l'Estatut Valencià va dir:

Es el encuentro profundo con la personalidad profunda de un pueblo. Supone también este Estatuto la atribución del autogobierno a una Comunidad autónoma. Por tanto la Comunidad grande, la Comunidad de la nación española tiene razones suficientes para sentirse alegre y para sentirse contenta de este esfuerzo (Cucó, 2002).

3.2 Secessionisme lingüístic

Com en qualsevol disputa per l'hegemonia (Álbarez, 2016)¹² nacional, la llengua és un dels elements transversals. Ja hem vist discursos incipients sobre la separació idiomàtica oportunista que s'ha fet des de sectors republicans espanyolistes i franquistes, el que des de la Batalla de València s'ha anomenat blaverisme, de la mà de Xavier Casp com a capità general de la vessant pseudointel·lectual. La seua arribada a Lo Rat Penat, confirmarà l'any 1982 l'assumpció de les Normes del Puig¹³, tal i com promulgava la Real Acadèmia de Cultura Valenciana. Aquesta última molt lligada a les elits de València, l'església i les falles:

Ocupen el tradicional Centre de Cultura Valenciana i el rebategen com a Academia de Cultura Valenciana, també fan seu Lo Rat Penat, l'Ateneu Marítim i l'Ateneu Mercantil. El seu protagonisme ciutadà va en augment. És la fase on la violència intimidatòria es mostra en tota la seua plenitud. En els temps de la UCD, sota la presidència d'Enrique Monsonís, la consellera d'Educació, Amparo Cabanes, a banda de fer declaracions tan significatives com que era més útil aprendre anglès que valencià, va aguditzar la política de secessionisme lingüístic atorgant oficialitat a les titulacions que en matèria lingüística repartien el Grup d'Acció Valencianista i Lo Rat Penat. D'altra banda, l'esquerra al poder –des de 1983– esdevindrà cada cop més claudicant al seu xantatge permanent (Pradilla, 2005).

---

¹² «El concepto de hegemonía en Gramsci señala la dirección político-ideológica que forja la base social para la conquista del poder político y la construcción de un nuevo Estado»

¹³ Recordem que la RACCV va aprovar, l'any 1979, aquestes normes ortogràfiques, diferenciades de les de Castelló, les quals són les oficials i reconeixen l'unitat de la llengua catalana

Hem fet referència al caràcter populista d'aquest discurs, entroncat en aquest cas pel Grup d'Acció Valencianista. El GAV s'autoproclama defensor del Regne de València i la llengua valenciana de les mans del catalanisme. Veiem de nou, com la dreta s'organitza al voltant d'aquesta idea per definir el País Valencià, a través de la negació i evidentment amb cap crítica cap al centralisme o l'espanyolisme, que al seu torn, són les idees que l'alimenten, com veiem en les seues relacions amb Unió Valenciana o la mateixa UCD. Més famós que l'entitat en ella mateixa serà el seu famós lema *No mos fareu catalans*. Aquesta associació vinculada amb l'extrema dreta i les accions violentes al carrer, actuarà com a braç armat i intimidatori dels moviments populars valencianistes. Com a associació cultural va rebre subvencions i aplaudiments per part de partits com el PP (Viadel, 2017).

En la seua vessant, pretesament intel·lectual, el blaverisme va tenir en les figures de Xavier Casp i Vercher i Miquel Adlert i Noguerol, els seus referents lletrats. Aquests dos il·lustrats catòlics valencians es van conèixer militant a Acció Nacionalista Valenciana, un partit polític valencianista i democratacristià fundat el 1933. Des d'aquesta opció van anar dirigint-se cap a tendències polítiques anticatalanistes a partir de disputes ideològiques amb el contrapunt de Joan Fuster. Però abans, van ser fundadors de l'editorial La Torre, grup que va publicar obres del mateix Fuster o Carles Salvador entre d'altres. Adlert va plantejar alternatives als Països Catalans, com el concepte Comunitat Catalànica, a partir del qual creava un gentilici nou per als habitants d'aquests territoris, conservant els que els aporten personalitat pròpia. Van radicalitzar les seues tesis fins arribar a formar part de la comissió redactora de les Normes del Puig l'any 1980 i afavorir el secessionisme lingüístic com a membres de LRP.

4. El discurs de la dreta en l'oposició: la por a deixar de ser espanyols

Les primeres eleccions valencianes es donen en un context en què l'Estatut havia sigut aprovat amb les interferències ja explicades d'UCD i el PSOE a Madrid. Els partits nacionalistes buscaven tenir representació per articular un moviment valencianista a l'esquerra del PSPV. La dreta es veuria representada en el grup liderat per Fraga, i per Giner Miralles al PV, Alianza Popular, després de la desaparició institucional de la UCD. Cal incidir en què la visió espanyolista de la UCD serà hegemònica i genèsica del discurs anticatalanista dels populars.

4.1 1a Investidura de Lerma (1983)

El resultat de les primeres eleccions democràtiques postfranquistes deixarà al PSPV-PSOE com a clar vencedor, amb majoria absoluta, amb cinquanta-un diputats, per trenta-dos de la Coalició Popular, formada per Alianza Popular (AP), Unió Valenciana (UV), Partido Demócrata Popular (PDP) i Unión Liberal (UL) i sis representants per part del PCPV. Cal destacar que AP, el partit liderat a nivell estatal per l'antic ministre franquista Manuel Fraga, es presenta al PV junt a altres formacions polítiques liberals, conservadores i regionalistes. És important la unió entre UV i AP. UV és una formació política nascuda el 1982 arran de la desfeta d'un partit anterior, Unió Regional Valenciana (URV), amb militants regionalistes i nacionalistes, de dreta i esquerra. URV va deixar pas Esquerra Nacionalista Valenciana (ENV), partit que va absorbir a la militància sobiranista i d'esquerres, mentre que UV va arregar la banda regionalista i conservadora. D'entre tots els membres de la llista electoral, destaca Xavier Casp i Verger.

Els diputats que intervindran en el debat seran per part del PSPV-PSOE el candidat a la presidència Joan Lerma i Blasco i Alberto Javier Pérez i Ferre; pel costat de Coalició Popular

serà Manuel Giner Miralles; mentre que pel PCPV trobem José Galán i Peláez i Vicente Zaragoza Meseguer.

La història democràtica postfranquista al País Valencià comença amb la dreta en l'oposició, però no he volgut deixar de rescatar aquesta intervenció d'Enrique Monsonís abans d'abandonar el seu lloc com a president del Consell autonòmic del País Valencià. Aquest personatge, liberal a Alemanya, anticatalanista a l'estat espanyol, militant d'UCD i posterior eurodiputat per Unió Valenciana, sempre es va mostrar orgullós d'haver aconseguit tombar la proposta de l'Estatut de Benicàssim des de Madrid, amb la UCD al capdavant del govern, i en implantar els símbols que representaven aquell «regionalismo bien entendido»:

Don Antonio García Miralles tiene la mayoría absoluta; por consiguiente, queda elegido Presidente de la Asamblea Provisional de Parlamentarios del País Valenciano, de la Comunidad Valenciana, perdón. Rectifico, porque por error involuntario - quizá la forma de expresión de otras épocas - he dicho País Valenciano en lugar de Comunidad Valenciana, gracias.

Som en l'any 1983 i Joan Lerma és investit el primer president autonòmic de la Generalitat Valenciana, amb el permís que se li va atorgar per via judicial al senyor Monsonís, i Jordi Pujol¹⁴ fa la primera visita institucional d'un representant del Principat de Catalunya al País Valencià des que Francesc Macià visitara el sepel·li de Blasco Ibañez l'any 1933. La Batalla de València ha deixat les aigües institucionals aparentment més tranquil·les i es viu un debat bastant neutre pel que fa a referències identitàries i se centra sobretot en el tancament dels Alts Forns del Mediterrani, l'entrada de l'estat espanyol en l'OTAN i la desnuclearització del País Valencià.

---

¹⁴Editorial (29/06/1983) Catalunya, en Valencia. *El País*.
https://elpais.com/diario/1983/06/29/opinion/425685618_850215.html

El representant d'Alianza Popular, Giner Miralles, antic alt càrrec d'Acción Católica de Valencia, serà l'encarregat de explicar el no a la investidura de Joan Lerma i ho farà centrant-se en l'atac a les postures del PSPV-PSOE amb la situació de la metal·lúrgia a Sagunt. Entre línies, com un apart, l'acusa indirectament d'antivalencianista:

Aparte de estos asuntos ya considerados anteriormente, nuestro grupo se opone, Señor Presidente, al candidato socialista porque, obviando las viejas y reiteradas actitudes mantenidas por su partido en contra de nuestras legítimas señas de identidad y atentados contra nuestras manifestaciones culturales y hasta contra nuestra propia lengua valenciana, este candidato persiste en una política difusa y ambigua sobre Sagunto.

Cal recordar que Joan Lerma, substitut de Josep Lluís Albinyana com a cap del PSPV-PSOE, va assumir en el seus discurs la resolució contrària a l'Estatut de Benicàssim i la simbologia decidida per la UCD, així com el nom de Comunitat Valenciana. A més, l'escoltarem durant tot el debat en castellà. Tot i que Lerma no fa cap referència explícita a la situació valenciana més enllà de reconèixer-la com una realitat autonòmica més, AP deixa clar que existeix una postura valenciana que cal defensar, no en contraposició a Espanya o al castellà, sinó a Catalunya i el català, tal i com hem vist en alguns dels discursos franquistes esmentats adés.

En aquesta legislatura, al novembre del 1983, Ciprià Ciscar, com a conseller d'educació i cultura, va presentar a les Corts la LUEV¹⁵ que per primera vegada reglava i vetllava l'ús, la promoció i l'ensenyament del valencià en l'administració pública. Va ser aprovada amb cinquanta-cinc vots a favor i trenta abstencions.¹⁶

---

¹⁵ Llei d'ús i ensenyament en valencià.

¹⁶ Ros, H. [Honorat]. (23/11/2012). La LUEV i l'exigència de continuar avançant. *Levante - EMV*. <https://www.levante-emv.com/opinion/2016/11/23/luev-i-l-exigencia-continuar-12315398.html> - Tant el PCPV com CP van presentar esmenes a la Llei amb perspectives totalment diferenciades: «Els populars van pressionar per reduir els àmbits d'ensenyament i per no fer-lo obligatori. La denominació del valencià com a "llengua/idioma" i "diferenciada" (CP), canviar "llengua pròpia de la Generalitat i de les

4.2 2a Investidura de Lerma (1987)

El PSPV-PSOE torna a guanyar les eleccions amb quaranta-dos diputats, Alianza Popular en segon lloc, amb vint-i-cinc, el Centro Democrático y Social (CDS), hereus amb voluntat socialdemòcrata de la UCD, tercers amb deu i, en darrer lloc, Unió Valenciana i Esquerra Unida - Unitat del Poble Valencià (EU-UPV) amb sis cadascun. CP es desintegra de manera que tant AP com la resta de partits es presenten en solitari. Només ells i UV aconseguirien representació parlamentària. CP va nàixer com a contrapunt a un èxit aclaparador de l'esquerra en les anteriors eleccions, però vist que no va funcionar com esperaven i la dificultat de mantenir un programa i un ideari comú, per la pressió dels partits minoritaris, va acabar per desfer-se.

Pel que fa a l'espectre de la dreta a les Corts, trobem que els qui parlaran en nom d'AP seran Guillermo Sirvent Sirvent, José Rafael García-Fuster González-Alegre, Rita Barberà Nolla i Manuel Giner Miralles. Per part del CDS trobem José Ramón Navarro Nicolau, Vicente Bueso Aragonés i Luis Gil-Orozco Roda. Per últim, tenim els primers representants de la UV Manuel Campillos Martínez i Filiberto Crespo Samper.

Tenim per primer cop UV dins les Corts de manera independent i per tant una representació institucional del discurs i els actes d'extrema dreta (Flor, 2011)¹⁷ que ha patit el país els darrers anys, asseguts en sis escons. Apareix també el CDS amb múltiples contradiccions ideològiques

---

administracions valencianes" per "una de les llengües pròpies de la CV" (PCPV), reconèixer el dret a conèixer el valencià però no l'obligació (CP), la incorporació de l'ensenyament del valencià "obligatori per als centres" però "optativa per als alumnes"(CP), la supressió de l'ensenyament del valencià en la formació d'adults o en ensenyaments especialitzats (GP), negar que el reciclatge del professorat servisca per a la "promoció professional" (PCPV), així com rebutjar la fixació del predomini lingüístic valencià (GP) i que este es fixe atenent "criteris històrics"(GP i GC)».

¹⁷ Adés hem explicat ja la connexió entre UV i les accions violentes de grups extrema dreta com el GAV. Flor diu: «A l'Horta són els col·lectius del GAV els que li donaren cobertura humana i immobiliària (seus del GAV canviaran el cartell pel d'UV).

en la pràctica, i amb circumloquis identitaris al discurs, i AP que comença a consolidar la seva hegemonia dretana a les Corts.

El senyor Taberner, d'EU-UPV, comença la seva intervenció parlant sobre la necessària reconstrucció nacional del PV. Trobem un eix a partir del qual la dreta fa girar el seu discurs: el candidat del CDS, José Ramón Navarro Nicolau, planteja una giravolta al voltant de la qüestió de l'ensenyament en valencià, per un costat, afirmant la necessitat de protegir i fomentar la llengua, però, d'alguna manera amb moderació:

La Generalitat, i les altres Administracions, han de fomentar i impulsar l'ús del valencià, però no deuen ni poden anar més enllà. [...] Però el que també és ben cert que com a valencians tenim l'obligació i hem de treballar perquè renaixca (sic) i floresca amb llum pròpia la nostra cultura valenciana.

Podem veure i intuir com la por d'instaurar un model educatiu en valencià o a la futura creació de Canal 9 i la voluntat de fer-la plenament en valencià està present en tots els partits de dretes. El fantasma de l'anticatalanisme i segueix planejant sobre les Corts.

La primera intervenció de Salvador Sirvent Sirvent, del grup AP, ataca amb ironia la proposta de reconstrucció nacional d'EU-UPV amb les següents paraules:

El representante de IU ha presentado un proyecto autonómico de Gobierno que, a nuestro parecer, quiere significar una política avanzada «Por el progreso y las libertades nacionales» de lo que ustedes llaman País Valenciano.

Veiem com es tracta com un fet parcial la nomenclatura tradicional del territori, negant el component nacional del País Valencià. De manera que podem observar com les referències identitàries per part de partits com AP son evidentment populistes, jugant en un rang regionalista que abasta des de l'espanyolisme més centralista al regionalisme folklòric.

De part d'UV, el diputat Crespo Samper diu el següent: ¹⁸

Com a exemples poden estar la introducció del català en l'àrea lingüística i la permissivitat davant la idea dels "Païssos (sic) Catalans", en l'àrea de les Ciències Socials. Però aquesta política que m'atrevesc a qualificar de sectària i tendenciosa, ha provocat una resposta social sense precedents i la seguirà provocant, doncs topeta de ple en uns sentiments que són connaturals amb tot el poble que es precie de tal: l'amor a la seua terra i la seua història, o dit més breument, el seu patriotisme.

Aquest idea vincula directament el catalanisme com a moviment elitista i el regionalisme valencià com a moviment popular, de manera que estableix un conflicte de classes subjacent. A més, l'esquerra es va veure pressionada en els seus a l'hora d'implementar polítiques i fer discursos perquè era en les classes populars on residia gran part del seu electorat. A través dels sentiments i la irracionalitat és com vincula Unió Valenciana la identitat en els seus discursos, front a la intel·lectualitat¹⁹ i el criteri de la comunitat científica. Un partit que es titlla com a progressista, evidentment, presenta unes fortes controvèrsies no només a nivell pragmàtic, sinó a l'interior del mateix discurs. Evidentment, tal i com feia el Partit Popular, futura

---

¹⁸ A més, seguint amb la sorna afegeix al final: «Encima ustedes pretenden crear un sector público industrial valenciano. O sea que, en su caso, tendríamos el IVI (Instituto Valenciano de Industria) o el IIPV (Instituto de Industria del País Valenciano). Aunque por problemas fonéticos e históricos nos quedamos con lo primero».

¹⁹ Al final de la seva intervenció veiem postures que s'aproximen més a formes no democràtiques i que ens recorden a l'inici del franquisme, com per exemple, la reacció de Millán-Astray davant el discurs d'Unamuno a la Universitat de Salamanca el 12/10/1936, en aquest cas a les Corts el diputat valencià va dir el següent: «La universitat és un dels focus del catalanisme en la nostra comunitat i una àrea conflictiva en notòries formes de manipulació política o ideològica».

transformació d'AP, en cap moment es declaren partits de dretes, sempre parteixen del centre per autodefinir-se. Unió Valenciana en aquest discurs es declara també nacionalista, però com veiem només a la manera de mur contra el nacionalisme català i en cap cas enfrontant-se amb la idea d'Espanya. És a dir, construeixen l'alteritat del seu discurs sempre al voltant de la idea de Catalunya com a l'enemic i al remat, del País Valencià. Hem de recordar que feia tres anys que s'havia aprovat definitivament la llei de símbols que inundava de semòtica *blavera*²⁰ les institucions valencianes, amb l'única victòria del catalanisme, en ser reconegudes les Normes de Castelló, com a les oficials al PV.

La diputada Rita Barberà fa esment al concepte comunitat autònoma com una simple demarcació administrativa a la qual adscriure's. Per tant, ens trobem en una mena de regionalisme administratiu que confirmarà el senyor Giner Miralles²¹ amb les seves paraules sobre la organització política de l'estat i el projecte social que hi ha al darrere de la seva visió autonomista.

El CDS²², partit que en aquesta legislatura tant diu País Valencià com Comunitat Valenciana, retreu a Lerma la seva poca confiança en l'autonomia i el seu poc impuls al redreçament nacional del "país". Sembla contradictori, veient que aquest partit, hereu directe de la UCD, plantegés aquestes postures després del xou protagonitzat a Peníscola durant l'aprovació de

---

²⁰ Lagardera, J. [Juan]. (03/12/1984). Valencia: la ley de símbolos recoge las tesis regionalistas en el tema de la bandera e himno. *La Vanguardia*.

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1986/10/27/pagina-10/32850206/pdf.html?search=valencia.%20blaverismo>

²¹ «Y en esta evolución de un Estado Centralista a un Estado Autonomico, hay dos fuerzas que coinciden, una que busca la autoafirmación de las distintas regiones o nacionalidades, la profundización en nuestro hecho diferencial, valenciano en nuestro caso, que provoca los recientes regionalismos y nacionalismos y la fuerza de éstos; y otra fuerza centrífuga más propia de los partidos que promueven un estado federado y que buscan más la unidad y la solidaridad!!»

²² Yécora, F. [Fernando]. (05/10/2021). Ciudadanos y los problemas del centro político. *Debate21*. <https://debate21.es/2021/10/05/ciudadanos-y-los-problemas-del-centro-politico/> - Tot i que el partit s'autoconsidera socialdemòcrata, no podem obligar que gran part de la seva militància prové de la UCD, per saber-ne més. -

l'Estatut. A més, en la seva intervenció farà servir *Lo regiment de la cosa pública* de Francesc Eiximenis per posar exemples del bon govern. Aquest partit, acabarà desapareixent de les Corts com a resultat de les seves contradiccions internes.

Lerma i el PSPV-PSOE des de l'aprovació de l'Estatut han tingut una política identitària pràcticament nul·la i amb poca voluntat de ser un contrapunt valencianista/catalanista a la pressió de la dreta, segons es desprén del seu discurs. Lerma acusa Rita Barberà, d'AP, de ser hereva dels poderosos que han manat a l'estat espanyol les darreres centúries. Barberà, en el punt màxim de la seva valencianitat, li diu: «Yo soy heredera de mi tradición, de Don Jaime y del Cid, de todos, de mi historia». Evidentment, aquest todos, amaga darrere la idea d'Espanya per damunt del PV.

4.3 3a Investidura de Lerma (1991)

En aquestes últimes eleccions guanyades pels socialistes abans que el PP arribara al poder tenim la següent composició a les Corts: el PSOE-PSPV va obtenir quaranta-cinc diputats, el PP, trenta-un, Unió Valenciana en va guanyar un i va passar a tenir-ne set i EU, separada de UPV - sense representació -, sis.

Pel que fa a la representació de la dreta trobem els següents oradors: UV amb Maria Angels Ramón-Llin Martínez, Héctor Villalba Chirivella - com a cap de llista- , Joaquín Farnós Gauchía, Manuel Giner Miralles. Per part del PP, refundació de l'antiga AP, tenim Martín L. Quirós Palau, Fernando Castelló Boronat, Eduardo Zaplana Hernández-Soro i Pedro Agramunt Font de Mora com a número u.

Durant el debat, es parlarà de la caiguda de l'URSS i la crisi del socialisme, de la falta d'assumpció de competències en relació a altres comunitats autònomes o sobre el problema social de l'heroïna en la joventut. Al Congrés dels Diputats governa el PSOE i al PSPV se l'acusa de centralista.

El discurs del PSOE-PSPV està buit de referències directes a la qüestió nacional/identitària del PV. Segueixen fent les intervencions en castellà i només parlen de les lleis fetes sobre RTVV²³, i de l'aplicació de la LUEV²⁴. Per tant, l'assumpció de les premisses regionalistes de l'extinta UCD segueix en auge, i, per tant, no apareixerà cap alternativa proposada des del govern socialista.

UV és el primer partit de dretes en parlar, i ho d'una manera peculiar, ja que aprofita el discurs nacionalista d'EU per aproximar postures i fer-los explícit que coincideixen en la visió nacional que tenen sobre el país.²⁵ En la següent intervenció, feta per Villalba, UV explica la seva visió de la nació valenciana:

No hem d'oblidar que encara ens trobem en un moment difícil per a la nostra nacionalitat que està sotmesa a una amenaça contra la seua personalitat, contra la seua cohesió, contra el seu equilibri territorial, contra la seua economia i contra la seua realització política. [...] [UV] representa un partit al servici dels interessos i les llibertats de la nacionalitat valenciana, a la qual vol ser útil sense discriminació, propugnant un estat espanyol en el qual per les seues estructures econòmiques, socials i culturals, càpia la nostra comunitat en aquest triple terreny tal i com volem.

---

²³ Ràdio Televisió Valenciana, creada el 1984 i dissolta el 2013

²⁴ Llei d'ús i ensenyament del valencià, aprovada el 1983

²⁵ Enguix, S. [Salvador]. (13/07/1991). El ayuntamiento de Valencia retraducirá lo escrito en catalán. *La Vanguardia*. <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1991/01/21/pagina-36/33490241/pdf.html?search=lo%20escrito%20en%20catal%C3%A1n%20julio%201991> - Proposta feta per Maria Dolores García Broch, regidora de cultura i ensenyament per UV

La construcció de la nació que proposen evidentment, encaixa amb la idea d'Espanya, En canvi, qualsevol aproximació a Catalunya es veu com una amenaça tal i com es desprén a la primera cita. Per acabar amb les intervencions d'UV, destaca l'última que farà l'ex-popular Giner Miralles, acusant el PP de no fer cap referència al valencià ni a l'autonomia:

No ha habido ninguna referencia a la lengua valenciana; ninguna. El hecho diferencial valenciano, lo que Manuel Fraga llama la autoidentificación. Es curioso que ahora Fraga sea más nacionalista que ustedes. Es curioso que Fraga, en Galicia, hable de autoidentificación: no se asombren ustedes, Fraga habla de estado federal.

Pel que fa a les intervencions del PP, ens permeten pensar que la dreta es troba en el moment d'acotar els límits del seu regionalisme i en els seus discursos podem veure un seguit de contradiccions centrades en l'ús i prestigi de la llengua, en la demanda de la màxima assumptió de competències²⁶ i en el reconeixement com a nacionalitat històrica del PV. D'altra banda, reforcen la idea de ser un partit autonomista i gens nacionalista. Evidentment, no ser nacionalista, implica no defensar el PV com a nació, però queda clar, que sí Espanya:

[el PP] No es nacionalista, somos regionalistas y somos autonomistas, pero no somos nacionalistas» [...]. La autodeterminación, las Naciones Unidas solo lo tienen contemplado para situaciones coloniales, para situaciones de países sujetos a una bota opresora. Y no es el caso de la CV para nada» [...]. Somos defensores, sin ninguna duda, de la unidad de España.

---

²⁶ Sanjuán, H. [Héctor]. (29/06/2020). El Gobierno valenciano aplicará la 'cláusula Camps' para asumir privilegios de Cataluña. *El Mundo*. <https://www.elmundo.es/elmundo/2010/06/29/valencia/1277803466.html> - Amb aquest apart de l'Estatut, el PP demanava que si Catalunya tenia competències majors, el PV també: «La Generalitat aplicará la 'cláusula Camps' para reformar el Estatuto valenciano e incorporar algunas de las competencias y derechos que Cataluña mantiene en su Carta autonómica tras el fallo del Tribunal Constitucional. Así se ha manifestado este martes el conseller de Gobernación, Serafín Castellano, quien ha matizado, sin embargo, que la 'cláusula Camps' no se aplicaría a cuestiones de carácter identitario o soberanista, como por ejemplo la política lingüística». -

Al remat, veiem com en aquest debat d'investidura a partir de la necessitat de a reconstrucció nacional plantejada per EU, la dreta es dedica a marcar les seves fites quant a aspiracions i límits autonomistes, sempre contraposant-se al perill català i subjugant-se a la indisoluble unitat de la nació espanyola.

5. «El poder valenciano». L'arribada de la dreta al poder.

Lerma, sabedor de la puixança del candidat popular i conscient dels retrets que se li fan per no fer de contrapunt al que diu Madrid sobre el PV, tant des de la dreta com des de l'esquerra, comença a situar-se més a l'esquerra en els seus discursos i més proper a les tendències nacionalistes d'EU i UPV per intentar arrapar els majors vots possibles.²⁷

Eduardo Zaplana arriba a la presidència del PP²⁸, com una mena de gurú regenerador. Es presenta en qualitat de batlle de Benidorm. Casat amb Rosa Barceló, filla de Miquel Barceló²⁹, . Zaplana arriba per vincles familiars, presumptament, a la cúspide del PP valencià. Veurem en aquesta legislatura una especial falta d'interés per qualsevol reviscolament nacional del PV, per exemple, a la Feria Internacional de Turismo (FITUR) de l'any 1994, Zaplana va decidir que la parada de Benidorm fora independent a la del PV, de manera que divideix el territori i potencia marques independents deslligades nacionalment. El regionalisme es converteix en localisme. És a dir, amb accions com aquestes es trenca la doble lògica del regionalisme, primer espanyols i després valencians, per a ser només espanyols. Sota el lema del «poder

---

²⁷ Enguix, S. [Salvador]. (14/05/1994). Valencia huele el cambio. *La vanguardia*. <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1994/04/11/pagina-34/34436809/pdf.html?search=lerma%2094>

²⁸ Olivares, M. [Miguel]. (01/07/1995). El PP alcanza la presidencia de la Generalitat . *El País*. https://elpais.com/diario/1995/07/01/espana/804549611_850215.html - S'incideix en el canvi de discurs del PP pel que fa al valencià a partir de la fusió amb UV

²⁹ Castillo, S. [Sergi]. (03/01/2009). Cuestión de genes y apellidos. *El País*. https://elpais.com/diario/2009/01/03/cvalenciana/1231013881_850215.html

valenciano» Zaplana pretén crear una marca regional per a englobar les seves polítiques en contraposició a l'immobilisme front a Madrid del qual acusaven Lerma.

5.1 1a Investidura de Zaplana (1995)

En aquesta legislatura, les Corts Valencianes estan conformades per quaranta-dos diputats del PP, trenta-dos del PSPV-PSOE, deu EUPV-EVPV³⁰ i sis d'UV. El PP va dependre dels vots d'UV per obtenir la presidència. Aquest acord es va tancar en l'anomenat Pacte del Pollastre, en què s'aprecia la renúncia a establir lligams econòmics amb Catalunya, en detriment de Madrid tal i com podem veure en les paraules del president de l'Asociación Valenciana de Empresarios (AVE), parlant de la construcció de l'autovia Madrid-València:

Estoy absolutamente seguro de que la autovía se retrasó por dos razones: porque a nosotros nos faltó presión, que es lo mismo que nos ha pasado ahora con las cajas; y dos, porque había intereses por parte del Gobierno de Cataluña; intereses legítimos, porque somos competidores. En cambio, la economía madrileña y la valenciana son complementarias. Por eso, la necesidad del AVE..³¹

Els diputats que intervendran en aquest debat seran: Eduardo Zaplana Hernández-Soro i José Luis Olivas Martínez, per part del PP, Joan Lerma i Blasco, per part del PSPV-PSOE, Héctor Villalba Chirivella, en representació d'UV, i, per últim, Albert Taberner i Ferrer donant veu a EU-EVPV.

---

³⁰ Esquerra Unida es va presentar en coalició amb Els Verds del País Valencià (EVPV).

³¹Ortiz, P. [Pedro]. (08/08/2010). «¿Pacto del pollo? Hicimos lo que había que hacer: presionar a Zaplana y a Lizondo para que los dos partidos conservadores alcanzaran un acuerdo». *Las Provincias*. <https://www.lasprovincias.es/v/20100808/comunitat/pacto-pollo-hicimos-habia-20100808.html>.

Per primer cop després de la implementació de les tesis regionalistes/franquistes de la UCD en la llei de símbols, l'anticatalanisme arriba al poder de la mà d'UV i el PP. El discurs d'Unió Valenciana el destacarem ara per la forma i no pel contingut. El parlament de Villalba està redactat al DSCV en les normes del Puig³², acceptades per la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACCV) i LRT. En aquest moment, sumat a la política lingüística portada a terme per l'Ajuntament de València, feia oficial postures antiintel·lectuals, que viraven en contra dels estudis universitaris i com sempre es posa de rerefons, del criteri d'institucions com la RAE. La política cultural comença a girar al voltant de l'ideari d'UV amb la connivència del PP, convençut que l'anticatalanisme és la millor via per fer fluir l'espanyolisme pel PV, tal i com es pot dependre d'aquest fragment de Zaplana dins del debat d'investidura:

La llengua i la cultura deuen ser forces d'unió i mai més de divisió; motiu d'orgullosa satisfacció i mai més de crispació; ocasió de trobada de tots i pilar per al llançament diferenciador que esta terra demana [...]. Més europeus que ningú, espanyols com els qui més, però valencians sempre. El nostre europeisme i la nostra espanyolitat tenen la raó de la seua existència en la nostra profunda valenciana.

Cal esmentar que és l'única part de les seues intervencions en valencià. Zaplana posarà èmfasi en aquests aspectes i centrarà el seu discurs regionalista dirigint-se a les províncies en comptes de la ciutadania valenciana, demanant el seu enfortiment. Per a aquesta proclama rememora els Furs com a naixement de la identitat institucional valenciana. Aquest fet lliga, com ja hem vist als primers apartats, amb les intervencions de membres de la UCD, el CDS o l'antiga AP. A més, apareix d'una manera clara la referència al desig de voler una RTVV no polititzada.

---

³² Vull remarcar que va demanar el canvi de nom de la Conselleria de Medi Ambient, per la de Mig Ambient.

Per la seua banda, EU-EVPV seguirà defensant un model de reconstrucció nacional federal amb la resta de pobles de l'estat espanyol i l'eliminació de les províncies. El PSPV amb Lerma al capdavant es dedica a defensar-se, refugiant-se en la LUEV i en una bona gestió, oferint una alternativa pràcticament nul·la. EU-EPV seguirà fent esment al País Valencià, mentre que el PSPV-PSOE, com en tots els discurs des del 1983, farà referència a la Comunitat Valenciana, amb alguna referència a un país indefinit.

5.2 2a Investidura de Zaplana (1999)

Els resultats electorals confirmen la tendència guanyadora del PP amb **quaranta-cinc** diputats, el PSPV-PSOE amb un lleu increment, fins a obtenir-ne **trenta-cinc**, la pèrdua de **cinc** escons per part d'EU, en presentar-se en solitari, i la desaparició final de l'escena nacional valenciana d'UV, pel que fa a la representació institucional.

Els oradors per part del PP seran Eduardo Zaplana Hernández-Soro i Alejandro Font de Mora Turón; en representació del PSPV-PSOE, el nou candidat Antonio Asunción Hernández i, com a portaveu d'EU, Joan Ribó i Canut. Una vegada més l'únic candidat que parlarà íntegrament en valencià serà el d'EU, i només en algun moment puntual, com per a parlar de la llengua o apel·lar a un patriotisme sentimental, la resta de membres intervindran en valencià.

El debat estarà marcat per la relaxació del discurs anterior³³, fagocitada UV,, els dos representants del «regionalismo bien entendido» es fusionen i recullen els vots, donant-nos a entendre que, tot i tenir discursos diferents, les seves bases ideològiques s'entrelliguen al

---

³³ Ferrandis, J. [Joaquín]. (17/07/1999). Zaplana apuesta por liderar la España de las autonomías en su reelección como presidente. *El País*.
https://elpais.com/diario/1999/07/17/cvalenciana/932239077_850215.html

voltant de l'espanyolisme i l'anticalanisme. El discurs de Zaplana, per tant, se centrarà aquest cop en la defensa d'una bona gestió i de ser portadors de la solució definitiva amb la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, la qual segons ells tancarà la polèmica lingüística al País Valencià afirmant l'existència de la llengua valenciana com a sistema lingüístic independent. Tot i tenir aquesta voluntat, l'inici ja ens permet veure que el camí que prendrà serà diferent. Aquesta institució nasqué d'una reunió a Reus amb Jordi Pujol, en la qual van intercanviar la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) (Castillo, 2021) i l'assumpció de la unitat de la llengua per part d'aquesta nova institució a canvi del suport de Convergència i Unió (CiU) a la investidura d'Aznar al Congrés dels Diputats de Madrid. Podrem veure com part del moviment *blavero* acusarà Zaplana de catalanista.

Zaplana fa un discurs molt tou, apel·lant a la tercera via de la qual parlava Tony Blair. No eren més que bones paraules, que pretenien dissimular privatitzacions de la gestió pública. A més, trobem un to triomfalista, de reviscolament del PV gràcies a les seues polítiques. No podien faltar, una vegada més, les referències medievals per a parlar de la situació del país: «Y este proyecto histórico de la Comunidad Valenciana del siglo XXI aúna, y es capaz de integrar Ausiàs March e Internet, Luis Vives e Infoville, el Tribunal de las Aguas y el euro». Alejandro Font de Mora, en la seua intervenció final, també en tindrà una d'aquestes: «Des d'esta situació hem de continuar millorant i hem d'aconseguir reproduir per al poble valencià les condicions d'un nou Segle d'Or». Per tant, trobem com Zaplana pretén consolidar el seu «poder valenciano» apel·lant a un despertar gloriós del PV basat en el passat del segle XV. Abans però, el president deixa anar aquestes frases:

Pero no le quepa a su señoría la más mínima duda de que si hubiera una confrontación de intereses entre el partido y los intereses de la Comunidad Valenciana yo estaría claramente con los segundos. Clarísimamente con los segundos.

Zaplana, com tants altres, faran servir les institucions valencianes per a enriquir-se a base de comissions i per a fer el salt a Madrid. Ens fa pensar que el govern valencià li serveix per a dissenyar una xarxa clientelar entre el PV i Madrid. El «poder valenciano» no deixa de ser una tapadera per obtenir poder personal.

5.3 1a Legislatura d'Olivas³⁴

Zaplana renuncia al càrrec de president per a ser ministre de Treball, i la direcció nacional del PP decideix nomenar com a interí en el càrrec, José Luis Olivas, qui era delegat del govern a València. La configuració de les Corts segueix sent la mateixa, però trobarem altres diputats en les intervencions. Pel costat del PP, evidentment, José Luis Olivas i Alejandro Font de Mora; per part del PSPV-PSOE Joaquim (Ximo) Puig i Ferrer; a la banda d'EU, Joan Ribó i Canut; i pel grup mixt, Joan Francesc Peris i Garcia.

L'oposició omplirà de retrets a Zaplana el debat: qüestionant el suposat «poder valenciano» i la seva evident pleitesia cap a Madrid, el PSPV-PSOE aprofitarà per retraure la subjugació del *país* a la capital de l'estat, anomenant-lo, això sí, com des del 83, Comunitat Valenciana. L'única referència al País Valencià, la trobarem de nou en boca del candidat d'EU.

Olivas repetirà la forma i el contingut de Zaplana, que ja havia començat a sentar les bases del que seran els discursos i les aspiracions de Camps en els anys vinents. Veiem com el PV d'alguna manera, ha arribat a la màxima expressió d'autogovern segons el PP:

---

³⁴ Olivares, M. [Miguel] et García del Moral, J. [Juanjo]. (23/07/2002). La investidura de Olivas se convierte en el primer acto de una larga campaña electoral. *El País*. https://elpais.com/diario/2002/07/23/cvalenciana/1027451879_850215.html

Mi convicción política y personal la pongo desde aquí, como siempre he hecho desde todas mis responsabilidades políticas anteriores, al proyecto más ilusionante que nunca hayamos tenido: la consecución de una comunidad líder, moderna y cohesionada; una comunidad en la que todos, hombres y mujeres, tengan cabida; una comunidad vertebrada, reconocida y apreciada en España y en Europa.

La consecució del «regionalismo bien entendido» es veu patent en aquest paraules. Olivas, als retrets per l'abandonament de Zaplana, contesta:

Pues, oiga, pues ¿adónde se ha ido el señor Zaplana? A ser ministro del gobierno de España.

Pero, vamos, parece como si se hubiera ido a ni se sabe dónde.

Clarament, observem com no hi ha cap diferència entre governar a Madrid o governar a València, si més no, el PV esdevé una mena de filial de Madrid on escalfar motors abans de fer el gran salt. Aquí es confirma:

Porque ¿qué mayor orgullo, qué mayor orgullo, que el presidente de la Generalitat Valenciana haya pasado a desempeñar un puesto de ministro en el gobierno de la nación?

EU acusa el PP de boicotejar les editorials que editen llibres de text en valencià, així com grups de música en valencià, a més d'impedir que els llicenciats en Filologia Catalana obtinguen el certificat de reconeixement en valencià. Tenim aquí una altra de les mostres en què els discursos de la dreta tenen poc a veure amb la realitat que apliquen. Per una banda, signen la creació de l'AVL i el reconeixement de la unitat de la llengua a canvi de favors a Madrid, però de portes endins, segueixen actuant com a secessionistes. A més, Zaplana va prometre la

reforma de l'Estatut ³⁵en defensa de la identitat i de l'assumpció, dins del que es puguera de competències. De fet, l'oposició farà servir Galícia, Euskadi i Catalunya, com a exemples a seguir i per a criticar la fuga de Zaplana a Madrid.

Alejandro Font de Mora, al qual ja hem vist passar del CDS al PP al llarg d'aquest anàlisi acabarà la intervenció amb un discurs que m'agradaria destacar d'entre tots els que hem vist: segueix insistint en l'orgull que suposa que un president valencià se'n vaja i acabe com a ministre espanyol, i ho fa amb una cita d'Azaña que lliga amb el patriotisme (regionalisme) més sentimental:

Por encima de todas las diferencias de clase, y por encima de todos los contrastes de teorías políticas, está no sólo la indomable condición humana que a todos nos iguala, sino la emoción de ser españoles que a todos nos dignifica» [...] «La pretensión de desvirtuar este hecho de servicio a toda España, hablar de un allí peyorativo y ajeno, “se ha marchado a allí”, o poniéndolo a un aquí meliorativo y propio, “se ha ido de aquí”, es políticamente obtuso, porque aquel “allí” y este “aquí”, desde la Constitución de 1978 no se contraponen, no se enfrentan ni se excluyen mutuamente, sino que se complementan armónicamente». [...] « y esa emoción de ser españoles que Azaña tan honrosamente proclamaba es asimismo emoción de ser valencianos. Y esas dos emociones fundidas en una sola son el resultado de una pasión civil y civilizada, que se llama Constitución Española, a la que a todos los que aquí nos encontramos hemos prometido respetar y acatar.

---

³⁵ Recordem que a l'Estatut Valencià no es va accedir per l'article 151 de la constitució com a Nacionalitat Històrica, sinó a través del 143, com una divisó territorial més, per tant, les competències no eren del nivell de Galícia, Euskadi o Catalunya.

Des de la bancada dretana es va escoltar un profús «Bravo!»³⁶ Aquest discurs és l'afirmació final de com funciona el «poder valenciano», que no és altra cosa que sucursalisme madrileny, la continuació del Levante Feliz en el segle XXI. Per acabar, no podia faltar després de l'abraçada l'espanyolisme, un avís als catalans, autoreferenciant-se com a partit valencianista.³⁷

Com a representants d'un partit valencianista que som, el Grup Parlamentari Popular farà els esforços que calga per a recolzar [...] la llengua valenciana i a l'extensió del seu ús, sempre des de la perspectiva dels interessos valencians i rebutjant qualsevol mena d'ingerències alienes a la nostra comunitat.

Cal dir que tot el discurs ha estat fet en castellà, exceptuant, com hem dit adés, els fragments en què s'hisa la bandera sentimental de la regió valenciana.

6. «Tres povincias y una región». L'anticatalanisme institucional (2003-2015)

Al llarg d'aquests anys arribarem a la cima del poder del PP al PV. Des de la direcció nacional del PP es triarà a Francisco Camps Ortiz per a substituir Zaplana. La ponència política de Zaplana al voltant del lideratge del PV de les comunitats autònomes, arribarà a la seva màxima expressió³⁸ amb aquest president amb fets com la construcció del circuit interurbà de F1 a València o la visita del Papa Benet XVI. Pel que fa al discurs del PP, el lema *Agua para todos*, arran de la demanda del transvasament de l'Ebre al sud del PV marcarà les legislatures i els

---

³⁶ Tot i que al *Diari de sessions de les Corts Valencianes* se sol recollir l'ambient de la cambra amb matisos com: remors, rialles, aplaudiments etc. Em sembla interessant destacar aquesta proclama que no està recollida com un soroll de fons sinó tal qual va ser pronunciada. Abans però ja hem vist com qui redactava el *DSCV* havia cedit a la pressió de Villalba per escriure seguint les normes del Puig.

³⁷ Veiem el contrapunt entre catalanistes i valencianistes. Evidentment, ser valencianista, vol dir ser espanyol per davant de tot. Un mot que veurem com canviarà en qüestió de deu anys

³⁸ Camps va dir: «En 1995, en el seu primer debat d'investidura, va dir el president Zaplana: «Tot el projecte que hui expose en esta Cambra va encaminat a aconseguir un repte: situar a la Comunitat Valenciana entre les primeres regions de l'Europa del segle XXI». «D'això ens hem ocupat encertadament durant els seus dos mandats».

servirà per a atacar a la resta de formacions, especialment al PSPV-PSOE, d'antivalencianistes.

6.1 1a Investidura de Camps (2003)

Per segona vegada el PP obtindrà la majoria absoluta en unes eleccions valencianes amb un total de **quaranta-huit** escons, per **trenta-cinc** del PSPV-PSOE i **sis** d'EU-L'Entesa³⁹. L'estancament del PSPV es fa evident així com la desaparició institucional d'UV. A l'any d'investir Camps com a president, a Madrid hi haurà un canvi de govern, motivat en gran part, per l'atemptat de l'11 de març a Atocha, en què el PSOE destronarà al PP al capdavant de l'estat espanyol.

Les intervencions populars seran fetes per Francisco Camps i Ortiz i Serafín Castellano Gómez; per part del PSPV-PSOE trobarem una nova veu en la figura de Joan Ignasi Pla i Durà; i en la bancada d'EUPV-L'Entesa, tornarem a escoltar Joan Ribó i Canut.

Després de la creació de l'AVL, el PP es mostrarà com a salvaguarda i garant del valencià. A dins de l'acadèmia hi haurà - i seguiran havent-hi moments de tensió, motivats, en gran part, per l'ambigüïtat de l'article que diu que ha de «determinar i elaborar la normativa lingüística de l'idioma valencià». A partir d'aquesta indeterminació científica i filològica, el govern de Zapatero, influït per Camps, i amb la inacció del PSPV, voldrà proposar a la UE l'oficialitat del gallec, basc, català i valencià⁴⁰. A més, Alejandro Font de Mora va irrompre en una reunió dels acadèmics valencians per fer pressió durant la votació que refermava científicament la unitat de

---

³⁹ Coalició formada per EUPV, Els Verds del País Valencià, Esquerra Valenciana i Izquierda Republicana (IR)

⁴⁰ Jorba, R. [Rafael]. (15/09/2004) Política no es filología. *El País*.
<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/2006/03/28/pagina-23/33675179/pdf.html?search=estatuto%20valenciano> S'entén que els serveis lingüístics de la UE no acceptarien tal proposta

la llengua catalana⁴¹ i el PP va amenaçar amb modificar la configuració dels càrrecs de l'AVL. Per tant, l'anticatalanisme segueix sent punta de llança de les polítiques de la dreta valenciana i el secessionisme lingüístic, l'escut d'armes.

Per primera vegada, escoltarem en boca del Partit Popular parlat de nacionalitat històrica: «fer que la nostra comunitat funcione amb el seu màxim autogovern, lleial respecte a l'Estat, i se senta, en la seua condició de nacionalitat històrica, lleial respecte a Espanya i a la Unió».

Després d'una primera intervenció en valencià per part de Camps, reprendrà la contestació a Joan Ignasi Pla en castellà. El Síndic del PSPV-PSOE retreu a l'imminent *molt honorable* el seu menyspreu a institucions culturals i educatives com Escola Valenciana⁴² i les pressions polítiques a l'AVL. Camps evita respondre a aquestes qüestions i prefereix la difuminació dels seus plantejaments en contestar a Ribó sobre el pes polític del País Valencià dins l'estat espanyol:

Pero si seguimos en el debate de qué somos, qué dejamos de ser, qué tendríamos que ser, que habíamos sido, de dónde venimos y a dónde vamos, si seguimos en ese tipo de debates, al final es muy difícil que se nos tome en serio, señor Ribó. Si tenemos las cosas claras como el agua, como el agua del Ebro.

Com hem dit, l'aigua serà el comodí per a traçar una línia entre els qui defenen els valencians i els qui donen suport als catalans que no volen cedir la seua aigua. El País Valencià sempre ha

---

⁴¹ Redacció (22/12/2021) Tal dia com hui del 2004 Font de Mora va irrompre en un ple de l'AVL i va impedir que s'aprovara la denominació valencià-català. *Nosaltres, La Veu*. <https://www.nosaltreslaveu.cat/noticia/66184/tal-dia-com-hui-del-2004-font-de-mora-va-irrompre-en-un-ple-de-lavl-i-va-impedir-que-sapro>

⁴² *Escola Valenciana - Federació d'Associacions per la Llengua* (1990), és una entitat social formada per intel·lectuals, mestres i professors i famílies en favor de la normalització de la llengua a tot el PV.

estat lligat a l'agricultura més enllà dels vincles econòmics. El sentimentalisme lligat al camp ha sigut també part de la identitat valenciana regional. Com no, era una oportunitat d'or, acusar els catalans de no voler cedir aigua per als valencians com una mostra més de superioritat i menysteniment cap al poble valencià. Aragó també s'hi negava frontalment al transvasament de l'Ebre, però no interessava centrar el conflicte en ells, sinó en esmussar de nou l'anticatalanisme. La decisió final però depenia del govern central. Una vegada més davant la possibilitat d'enfrontar-se a Espanya, el regionalisme decideix encarar-se a Catalunya (Flor, 2011)

Per concloure, Serafín Castellano, síndic del PP, davant la falta de respostes clares a les preguntes i retrets de l'oposició, torna a posar una capa de pintura de valencianitat en el discurs de Camps:

Vull destacar, per últim, que tot el discurs ha estat impregnat de valenciania, valenciania que ha fet gala al llarg de la seua intervenció. La seua menció al fet diferencial valencià, al seu interès per impulsar la codificació de dret civil valencià, actualitzant les seues institucions, i sobretot l'al·lusió a potenciar un dels nostres elements d'orgull i de satisfacció dels valencians, com és la nostra llengua.

Tot i que Font de Mora en l'anterior discurs parlava del PP com a partit valencianista, veiem com aquesta vegada és un terme que s'evita. Al seu torn, tant el PP com el PSPV parlaran de la nostra llengua per no entrar en polèmica, mentre que EU-L'Entesa farà referència explícita a la unitat de la llengua i de la llengua catalana en la seua variant valenciana.

6.2 2a Investidura de Camps (2007)

El PP tornarà a assolir la majoria absoluta a les Corts Valencianes i consolidarà el seu model megalòman i triomfalista amb els seus arrassadors cinquanta-si diputats. El PSPV-PSOE en va aconseguir trenta-huit i Compromís pel País Valencià (CPV), set. Trobarem per tant un discurs agressiu per part del PP i centrat en la ridiculització del PSOE, com més tard veurem.

Els diputats que donaran veu a les diferents formacions polítiques seran per part del grup popular, Francisco Camps Ortiz i Esteban González Pons; Joan Ignasi Pla per part dels socialistes; i Gloria Marcos Martí per part de la coalició CPV.

Ens situem en el context de la commemoració dels tres segles de la desfeta d'Almansa i molts dels partits que estaven a l'esquerra del PSPV decideixen formar una coalició per a condicionar el bipartidisme al PV. Partits com UPV es quedaven fregant sempre el 5% de representació, el qual marca el mínim per a entrar a l'hemicicle de les Corts⁴³. Cal destacar la primer presència parlamentària del Bloc Nacionalista Valencià (BNV), el qual, anys més tard, serà decisiu per a formar govern amb una oposició ferma contra el PP. A més, els sectors crítics amb el PP semblen mostrar, amb el PP al poder, una necessitat d'unió i visibilitat per a 'augmentar la seua confrontació al carrer com es desprén l'ocupació del Palau de la Música per part del col·lectiu de músics Ovidi Montllor⁴⁴ o en la campanya Horitzó 2007 encetada per Acció Cultural del País Valencià.⁴⁵

---

⁴³ La coalició està formada per EUPV, EVPV, VEE i IR. Cal recordar que una de les reclames històriques d'aquest partits ha estat la de rebaixar al 3% el vot necessari per a entrar a les Corts Valencianes

⁴⁴ <https://elcom.cat/qui-som>

⁴⁵ ACPV (29/01/2005) ACPV defineix les propostes de l'entitat pel que fa a la reforma de l'Estatut, el sistema de finançament autonòmic i la qüestió de l'aigua al País Valencià. ACPV. <https://acpv.cat/2005/01/29/acpv-defineix-les-propostes-de-l-entitat-pel-que-fa-a-la-reforma-de-l-estatut-el-sistema-de-financament-autonomic-i-la-questio-de-l-aigua-al-pais-valencia/>

El PP comença el seu discurs fent esment a totes les comarques valencianes, fet que fins ara, era nul en el seu discurs centrat en el poder de les antigues províncies. No abans sense dir el següent:

Este discurs també va dirigit a la resta dels espanyols. Esta comunitat autònoma se sent forta i segura de si mateixa i, per tant, preparada i disposada per assumir lideratges territorials amb l'ambició i ferma convicció de contribuir al projecte col·lectiu que és Espanya. La nostra comunitat és i serà exemple d'un poble que de manera il·lusionada i lleial aporta sentit a una de les nacions més antigues i importants del món.

Una màxima de l'espanyolisme i de l'anticatalanisme es buscar els orígens d'Espanya com a nació i del PV com a territori en passats remots sense fonament històric (Varela, 2002), com pot ser el cas del mite de l'Espanya romana o la València mossàrab⁴⁶. Torna a fer una defensa explícita de la llei de símbols d'UCD⁴⁷, per acabar amb el seu sonat discurs en què parla dels valencians com els millors del món, apel·lant una vegada més a la irracionalitat del regionalisme valencià.

Camps serà molt més incisiu en el seu discurs anticatalanista i atacarà directament els partits, després d'augmentar considerablement el nombre de diputats i veure com el PSPV-PSOE s'enfonsava en la seva pròpia autcomplaença. Per exemple, retreu al PSPV la seua covardia en veure que a les eleccions del 2007 amagaven les sigles PV dels cartells de propaganda. La Gloria Marco, síndica de compromís recrimina a Camps el silenci i la falta de referències a la desfeta d'Almansa. Compara aquesta omisió en el discurs amb el minut de silenci per les

---

⁴⁶ Varela, P. [Paco]. (08/02/2007). Barberá sostiene que el poeta árabe Al-Russafí escribía en valenciano un siglo antes de Jaime I. *Levante-EMV*.

<https://www.levante-emv.com/valencia/2007/02/08/barbera-sostiene-poeta-arabe-russafi-13613530.html>

⁴⁷ Camps diu: «La nostra llengua ens representa i ens identifica com a valencians, igual que la nostra senyera, el nostre himne i les nostres tradicions, senyes que hem de defensar amb orgull i força allà on siga necessari»

víctimes militars de l'estat espanyol al Líban. Abans però i al llarg del discurs de l'esquerra es fan contínues referències al menysteniment del govern i de RTVV amb les víctimes del metro⁴⁸. Camps, contestava així a la demanda de Marco:

En primer lugar, querría hacerle una pequeña corrección histórica: los Furs, que fueron derogados hace 300 años, no eran del País Valencià sino del Regne de València.

González Pons, un dels grans oradors del PP, acaba amb una intervenció carregada de referències identiràries. La primera d'elles, la fa negant qualsevol existència passada de la denominació de País Valencià (fet que es demostra per si mateix als numerosos retalls de premsa que hem aportat a la investigació o en el mateix nom del Consell Preautonòmic). Més tard defensarà amb rotunditat que:

Ya lo saben: tres provincias, pero una tierra; española, pero libre; sin complejos ni tutelas, ilusionada, orgullosa y modélica antes que modelada, compartida, pero del todo valenciana. Eso somos.

La comentarem junt a aquesta altra:

Senyories, el valencianisme del nostre poble no és una pretensió, és una convicció. No reclamem un fet diferencial, tenim un fet diferencial, la nostra llengua: el valencià [...]. No aspirem a una posició de lideratge. Com ha dit el president Camps: «som líders».

De nou, deixant clar que Espanya no suposa cap contradicció per a la identitat valenciana, sinó que és complementària i, fins i tot, garant de la llibertat, es torna a fer referència al fet

---

⁴⁸ De nou, veiem com per davant les classes populars o el poble al qual fan tant esment, estan els interessos de les elits i les institucions espanyoles, sobretot, militars i religioses.

diferencial valencià (tradicionalment *el hecho diferencial valenciano*), una fórmula per a evitar fer servir la paraula nacional.

6.3 3a Investidura de Camps (2011)

El resultat d'aquestes eleccions va deixar cinquanta-cinc diputats per al PP, trenta-tres per al PSPV-PSOE, sis per a Coalició Compromís i cinc per a EUPV. Esquerra Unida es torna a presentar en solitari, mentre que s'estrena la Coalició Compromís conformada pel BNV, Iniciativa del Poble Valencià (IPV) - escissió directa d'EU- , i els VerdsEquo.

Els diputats que intervendran al debat d'investidura seran, per part del PP, Francisco Camps Ortiz i Rafael Blasco Castany; en la bancada socialista trobarem un nou candidat, Jorge Alarte Gorbe; Representant a la Coalició Compromís, Enric Xavier Morera Català; i per EUPV, Rosario Margarita Sanz Alonso.

Francisco Camps comença el seu discurs fent referència a què el govern de l'estat està negociant amb la ETA i deixant-la entrant en les institucions a partir de les converses de Zapatero amb Bildu. També fa esment de la llei de memòria històrica per a explicar com trenca la concòrdia entre els espanyols. En la seva primera intervenció, primen els atacs al govern de l'estat mentre que les referències identitàries se centren en parlar de la Comunitat Valenciana: en el seu paper a Espanya i a Europa:

Perquè vull una Comunitat Valenciana i una Espanya que s'alcen unides per a continuar sent grans i fortes; perquè vull una Comunitat Valenciana i una Espanya que tornen a ser exemple d'Europa i el món.

Pel que fa a la llengua i l'ensenyament, Camps es vanta d'haver triplicat el nombre d'alumnes que estudien en valencià i el seu esforç per a introduir l'anglès com a llengua vehicular:

Potenciant l'aprendre a emprendre en els nostres jóvens, i incorporant de manera progressiva el coneiximent de l'anglès i la seua utilització com a llengua vehicular en tot el sistema formatiu, (aplaudiments) igual que hem fet en l'idioma valencià.

Podem intuir el paper del valencià per al PP en el seu ideari, entenent que es posa l'anglès per davant de la llengua pròpia del país. Tota la intervenció a excepció dels dos primers paràgrafs, la fa en castellà.

Alarte contesta a la primera intervenció de Camps retraent-li la falta de voluntad pel que fa a la promoció i l'augment d'ensenyament en valencià i la falta de coherència de la proposta de llei de plurilingüisme. Parla del 15-M i de la necessitat d'una regeneració democràtica i acusa Camps d'estar molt pendent de la política estatal i el convida a marxar com va fer Zaplana.

Torna a replicar Camps i l'acusa de ser un acomplexat i una persona que no té clara la seua identitat, un recurs habitual en el PP, apropiant-se d'una veritable valencianitat. Pel que fa al retret d'Alarte, Camps li contesta el següent:

¡Claro que hablo de España! ¡Claro que hablo de España! Porque somos una parte fundamental de España y porque es necesario que España se ponga en marcha. Y porque cuando España funciona, la Comunidad Valenciana funciona mucho mejor que España y el resto de Europa [...] España es nuestra casa común.

Podem observar com destaca freqüentment la importància i la imprescindibilitat del PV en l'interior d'Espanya i en la seua essència i conformació, així com la capacitat per ser millors que la resta.

Torna a contestar Alarte, deixant veure la postura del PSPV-PSOE pel que fa als símbols. Tal i com hem explicat, des de 1983 no hem vist altres referències al país que no foren aquestes:

Yo no tengo ningún complejo. Me siento valenciano hasta la médula. La bandera es la misma; la lengua, el valenciano, y la Comunidad Valenciana el nombre de esta tierra. No tengo ningún complejo. Nací en 1973 y no conozco otro espacio.

Camps torna a intervenir-hi fent retrets personals a Alarte que sembla arraconat a nivell discursiu. És el torn ara d'Enric Morera per part de Compromís que aprofita per fer retrets a PSPV i PP. Acusa al PP de tenir una postura neocentralista, de boicotejar la LUEV i de marginar tots els productors culturals del PV, des de músics a editors.

De nou Camps intervé, aquesta vegada disparant contra Morera. El de Compromís, l'havia acusat d'hortera, arran de la seua política de grans esdeveniments i Camps li respon:

Ací el qui ha fet l'hortera és vosté anant l'11 de setembre al Fossar de les Moreres darrere d'un govern que no és el nostre, recuperant una tradició que no té res a vore amb la Comunitat Valenciana. Això sí que és fer l'hortera.

La bandera de l'anticatalanisme es torna a enarborar a les Corts i tot seguit enalteix la configuració provincial del PV, una de les màximes del regionalisme a casa nostra:

Però mosatros des del primer moment vam dir: som un poble, som un gran poble i un poble a més que després de dos-cents anys, a més, té a castellonencs, a alacantins i a valencians organitzats entorn a les seues diputacions provincials.

Per acabar la intervenció Camps s'enorgulleix de la campanya de *Sí, al valencià* que va portar a terme l'esquerra valenciana perquè diu que per fi es tanca la polèmica amb el nom de la llengua, abans de finalitzar però, torna a fer referència a la importància del PV dins d'Espanya i la magnitud qualitativa dels valencians en el món:

La Comunitat Valenciana és una realitat de cinc milions de persones que tots els dies s'alcen per a fer possible que la comunitat siga el més gran del món, la més dinàmica i la més forta d'Espanya.

Morera té el torn de replica i acusa de nou de voler provincialitzar el PV i no entendre'l com a un subjecte en ell mateix, sinó tripartit. Li torna a retreure la falta de promoció cultural i de censura cap als creadors en valencià i li fa un subtil refús defensant la seua valencianitat explicant-li que si hagués de fer-se un vestit⁴⁹, no se n'aniria a Madrid a fer-se'l.

Camps fuig de les polèmiques que l'oposició li exposa i segueix amb la seva línia discursiva de confrontació identària. Fent referència a l'alcalde de Torrevella, del PP, li diu a Morera: «la Vega Baja del Segura, aunque habla castellano, es valenciana, alicantina, española y europea». L'acumulació i superposició d'identitats és una de les característiques del regionalisme espanyolista valencià, de manera que la valencianitat queda plenament difusa. (Bodoque, 2013)

---

⁴⁹ EFE. (26/06/2020). Los trajes de Camps vuelven por Gürtel. *Levante - EMV*. <https://www.levante-emv.com/comunitat-valenciana/2020/06/25/trajes-camps-vuelven-guertel-11279258.html>

S'acaben les rèpliques de Compromís i comença el torn de Sanz Alonso per part d'EUPV. En la seua primera intervenció destaca l'aposta pel plurilingüisme a l'ensenyament i la defensa de les línies en valencià, amenaçades amb el decret que Font de Mora presenta. Parla també del dèficit d'infraestructures ferroviàries i, en general, dels serveis públics. Camps i Sanz Alonso intercanviaran dues intervencions més replicant-se, però sense cap menció destacable pel que fa al que hem vist amb anterioritat.

L'última intervenció serà la del síndic del PP, Rafael Blasco, que tancarà el debat amb una apel·lació als sentiments patriòtics dels valencians:

Defensem un valencianisme del segle XXI que és solidari amb les persones i amb els pobles, un valencianisme que és igualitari des de Vinaròs a Pilar de la Horadada, un valencianisme que ara per ara ha de partir d'una realitat: som un poble d'origen divers, més de cinc milions de persones que només es poden sentir unides si entenem que la integració de tots en el nostre compromís és el que toca fer, un valencianisme,... en definitiva, responsablement solidari amb la resta dels pobles d'Espanya i amb les persones que han vingut a viure, a treballar amb nosaltres d'altres parts del món

Escoltant les paraules del síndic, fins i tot, podríem arribar a pensar que el discurs l'està explicant una persona de tendència internacionalista, però ja hem vist la variabilitat discursiva del PP pel que fa a les qüestions identitàries depenent del moment polític. Abans però, vull destacar una cita que posa de manifest les contradiccions evidents del secessionisme lingüístic. Blasco continuant amb la tònica sentimentalista del seu discurs fa referència a la cançó *Que tinguem sort* de Lluís Llach, cantautor català. Com és possible que secessionistes lingüístics introduïsquen en un discurs un vers en català i s'entenga sense polèmiques ni

dificultats en un discurs fet en valencià? Per a rematar-ho, es torna a fer esment a la tripartició provincial com el vocatiu lògic del PV, i no simplement, el de valencians.

Com diria la cançó, qui vinga amb mi no trobarà un camí planer... (Remors) El camí és complicat, el camí que tenim per davant està ple d'obstacles, però el camí és il·lusionant, el camí té per davant possibilitats i opcions de futur. Jo ho crec. Crec en la Comunitat Valenciana, crec en tots els valencians, els valencians d'Alacant, de Castelló i de la província de València.

6.4 1a Investidura de Fabra (2011)

La corrupció, la falta de respecte cap a les víctimes del metro, el rescat econòmic del Valencia C.F i altres més fites polítiques del moment, han portat a Camps a presentar la seua dimissió com a president del govern valencià un mes després de ser investit⁵⁰. Pel que fa a la composició de les Corts Valencianes i els representants, trobem exactament la mateixa situació que explicàvem al punt anterior, amb l'única diferència del substitut de Francisco Camps Ortiz, Alberto Fabra Part.

Fabra, com a candidat a la presidència, inicia el debat fent referència al mateix discurs que feia Camps i declarant-se el seu hereu. No deixa de ser curiós que a la investidura anterior Camps presentara el partit com una formació de centredreta, i després de la dimissió Fabra ho faça com un grup polític de centre i moderat:

Un partido sin complejos, que cree en España y en la Comunidad Valenciana, en la Constitución y en el Estatut de autonomía. Estos son mis principios, los principios de Francisco Camps, los principios del Partido Popular.

---

⁵⁰ Zafra, I. [Ignacio]. (16/06/2011). El TSJV confirma la apertura de la causa por corrupción a la cúpula de Camps. *El País*. https://elpais.com/politica/2011/06/16/actualidad/1308218196_283725.html

Dels pocs moments en què parla en valencià els aprofita, com és tradició en el PP, per a fer una defensa dels símbols blavers:

Una comunitat amb una identitat pròpia, orgullosa de la seua llengua, la seua senyera, la seua cultura i el seu patrimoni. Una comunitat amb història, present i molt de futur.

Continua la seua primera intervenció apel·lant al sentimentalisme patriòtic i al seu compromís en fer del PV el millor per a viure del món i fent referència al conjunt dels valencians així: «Quiero y siento como un alicantino, como un valenciano y como un castellonense.»

Tot seguit, apareixen dos intervencions i rèpliques entre Fabra i Alarte amb un component poc interessant a nivell identitari. Només destacarem el retret que Alarte fa a Fabra dient-li que deixe de perseguir l'ensenyament en valencià, els mestres i l'escola pública en general.

A continuació, Enric Morera llança un discurs agressiu envers Fabra i el seu continuisme respecte a Camps en què l'acusa de provincià i centralista. Intervé Fabra de nou sense entrar a discutir les recriminacions que se li fan i intentant mantenir un aire positiu i de satisfacció per l'herència de Camps. Morera, en el seu torn de rèplica, insisteix en la mala gestió tant a nivell de continguts com de gestió, i incideix en la connexió de tertuli·lians, alguns d'ells falangistes, entre l'ens públic valencià⁵¹ i el canal Intereconomia. De nou, torna a intervenir Fabra, sense res a destacar, abans del torn de Sanz Alonso d'EUPV.

---

⁵¹ Martín Plaza, A. [Ana]. (06/11/2013). Canal 9 echa el cierre acorralada por una gestión que elevó la deuda hasta 1.200 millones. *RTVE*. <https://www.rtve.es/noticias/20131106/canal-9-echa-cierre-acorralada-gestion-elevo-deuda-hasta-1200-millones/785460.shtml> - Des del primer govern de Zaplana es planteja la gestió privada d'RTVV. La complicitat amb l'ideari del PP als informatius, el silenci amb les víctimes del metro o la cobertura de la visita del Papa havien fet deteriorar la imatge pública de l'ens televisiu. A més, diversos directius n'estaven acusats dins la trama Gürtel i la Sindicatura de Comptes portava anys denunciant irregularitats

La diputada de la formació d'esquerres fa especial esment en la crisi de gestió i manipulació d'RTVV, recrimina a Fabra la falta de voluntat de diàleg per consensuar la llei de plurilingüisme i l'ostracisme al qual sotmet el gremi de docents i el teixit associatiu educatiu del «país»⁵². A més, parla de qüestions com la Gürtel o el tancament de Cofrents⁵³. Contesta Fabra al respecte del decret de plurilingüisme dient:

No es un ataque al valencianismo, ni desaparece el valenciano, ya que se impulsan aquellas líneas en las que se hablaba el castellano, suprimiendo parte de las mismas y potenciando el tercer idioma necesario para una sociedad moderna, de futuro y que siga generando formación intensiva a los estudiantes.

Realment, és difícil treure l'entrellat a les paraules de Fabra, de difícil comprensió semàntica. A més, relaciona els vint anys de govern del PP amb l'increment de línies en valencià, i pense que possiblement, l'increment de línies estiga més relacionat amb l'augment de població i la pressió de la societat civil, que amb les polítiques lingüístiques del PP. La diputada d'EUPV replica a Fabra sense molt a destacar i li respon amb atacs referits als governs de Balears i Catalunya, en els quals participa EUPV. Podem intuir que és una manera de mostrar-se com a víctima, davant aquests dos significatius territoris en el discurs popular.

Per a acabar, el síndic popular Rafael Blasco fa una intervenció final en castellà de la qual vull destacar una nova contradicció identitària, per la qual fa referència al conjunt dels valencians amb el gentilici derivat de la partició provincial, mentre que parla d'un projecte de PV cohesionat i sense distincions territorials.

---

⁵² Caballer, N. [Neus]. (16/06/2011) La enseñanza pública protesta por la "devaluación de la educación" . *El País*. https://elpais.com/diario/2011/06/16/cvalenciana/1308251892_850215.html

⁵³ Central Nuclear del País Valencià

Nuestro convencimiento parte del respeto a los resultados electorales en el que (ininteligible) ... alicantinos, castellanenses y valencianos han determinado con su voto que el Partido Popular revalide, por cuarta vez consecutiva, su mayoría absoluta en esta comunidad. [...] Un proyecto de cohesión y fortaleza para toda la comunidad sin distinciones territoriales ni personalismos anticuados.

7. El regionalisme que queda i el centralisme que ve. Ciudadanos i Vox entren a escena (2015-2019)

Amb la dimissió de l'ex-president Camps el 2011, la imatge política del partit popular comença a caure en picat per l'acumulació d'escàndols de corrupció i una deriva autoritària en les seues polítiques. La desconexió d'RTVV, la visita del Papa Benet XVI, l'oblit institucional conscient de les víctimes del metro o la Primavera Valenciana són algunes de les grans fites que fan que la societat valenciana vire cap a l'esquerra en les eleccions del 2015.

El bipartidisme que havia regnat al PV, i a l'estat espanyol en general, comença a disgregar-se fruit, entre d'altres coses, de la influència del 15-M en l'opinió pública i en els discursos polítics com hem vist en l'anterior debat d'investidura. No només veurem la irrupció de Podem en les Corts Valencianes com un corrent de renovació més proper a EUPV, sinó que el PP també es veu mermat en intenció de vot arran de l'aparició de partits com Ciudadanos o Vox.

7.1 1a Investidura de Ximo Puig (2015)

La configuració de les Corts Valencianes d'aquesta legislatura serà la més diversa quant a pluralitat de partits de tota la història de la democràcia parlamentària postfranquista. La davallada del PP i del PSPV mostra el canvi històric, fent que els primers passaren de cinquanta-cinc diputats a trenta-un, i els segons de trenta-tres a vint-i-tres. Aquest nombre de

diputats es repartirà a esquerra i dreta cap a Compromís amb denou, el resultat més important d'un partit nacionalista valencià a les Corts, i Ciudadanos i Podem amb 193 cadascun. Per primera volta en més de quinze anys el PP perd la majoria absoluta i un govern en coalició d'esquerres, format pel PSPV-PSOE, Compromís i Podem, obtindrà el govern de la Generalitat presidit per Ximo Puig.

Els diputats que actuaran com a oradors en representació dels seus partits seran per part dels socialistes, Ximo Puig⁵⁴, que presenten de candidat, i Manuel Mata Gómez, com a síndic; Alberto Fabra Part en la bancada popular; Mònica Oltra Jarque en representació de Compromís; Carolina Punset Bannel donant veu a Ciudadanos; i Antonio Montiel Márquez encapçalant la formació morada de Podem.

La intervenció de Ximo Puig, com a candidat a la presidència de la Generalitat, comença fent un repàs dels quaranta anys d'autogovern amb referències als deu d'Alaquàs⁵⁵ o fent el primer reconeixement institucional a l'Associació de Víctimes del Metro. També para atenció en els set segles d'existència de les institucions legals del País Valencià, com ara la Generalitat o les Corts Valencianes. Fa afirmacions com: «Adéu «Levante feliz»» o «Ho he dit en altres ocasions, la comunitat està exhausta d'ofrendar nuevas glorias a España». Nosaltres volem ofrendar noves glòries, però Espanya també ens ha de retornar la glòria, és la qüestió». A pesar d'això, en els seus cinc eixos presentats com a puntals del seu nou projecte de govern, no hi ha cap que atenga específicament a qüestions nacionals més enllà de les referències discursives que hem esmentat.

---

⁵⁴ També ha aparegut al llarg del treball com a Joaquim Puig i Ferrer

⁵⁵ Àpunt Ntc. (23/06/2021). Els 10 d'Alaquàs, un moment històric 46 anys després. *Àpunt*.

https://www.apuntmedia.es/noticies/societat/10-d-alaquas-un-moment-historic-46-anys-despres_1_1430785.html

Fabra, el primer en intervenir després de Puig i després de lloar la feina feta pel PP amb accions com garantir la tria de llengua per als infants per parts dels pares a l'escola, acaba la seua intervenció de la següent manera:

Y también nos tendrán en contra si atacan, de alguna manera, las señas de identidad de nuestro pueblo valenciano o promueven cualquier movimiento que pueda poner en peligro la unidad de España.

Cal tenir en compte que Catalunya viu un moment de puixança sobiranista i des de la dreta valenciana s'observa amb deler per a teixir el seu discurs tradicional al PV. Com he explicat al marc teòric, la identitat regional valenciana es construeix en contra de la catalana, per tant, com més vigorositat mostre el moviment nacionalista català, més contundència pren l'anticatalanisme al PV. Continuen Puig i Fabra amb dos torns més, dels quals no en tenim res a destacar. Val a dir, que Puig havia començat tot el seu discurs en valencià, fins al moment en què contesta a Fabra que canvia al castellà.

A continuació intervé Mònica Oltra en representació de Compromís, la qual defensa "la nostra llengua" amb referències a la cançó *Tio Canya*⁵⁶ i reclames en favor d'un nou ens públic de comunicació audiovisual en valencià. Fa referència en tot moment al «país», sense donar-li un nom en concret.

Torna a intervenir Ximo Puig, sense cap discurs destacable, però arriba ara l'hora de l'estrena parlamentària de Ciudadanos. Carolina Punset, nascuda a Catalunya, és un bon exemple de la

---

⁵⁶ Cançó del grup valencià de folk, Al Tall, publicada l'any 1976 a l'àlbum *Deixeu que rode la roda*. Aquesta cançó es va convertir en un símbol popular de resistència valencianista i un mirall per a molts valencians nascuts durant el franquisme. Explica la història d'un home de poble que parla en valencià i és humiliat en fer-ho a les institucions de la ciutat de València. Són moltes les referències als besnets i rebesnets del Tio Canya com a persones que defensen la llengua i la cultura valencianes.

política de Ciudadanos que pretén, des del dia u que entra a les Corts, remoure la por al catalanisme. Destaca d'entre tots els discursos pel lèxic que fa servir i inicia un to diferent del que hem vist fins ara, i que només hem trobat en alguna referència d'UV. Comentant el que havia dit Ximo Puig a l'inici diu Punset:

Dice, incluso, que «estamos cansados de ofrecer nuevas glorias a España». ¡Oiga!, pero esa confrontación entre España y la Comunidad Valenciana, ¿a qué viene?, como si fuéramos algo distinto. De eso al «España nos roba» hay un paso, señor Puig.

Aquí trobem la primera comparació amb Catalunya, entenent-la com a diferent, i igualant el País Valencià a Espanya com si foren exactament el mateix subjecte polític. El discurs de la portaveu de Ciutadans gira al voltant de la comparació del PSPV amb el PSC del que arriba “Pues, por su inquebrantable adhesión al nacionalismo catalán más rancio”. A partir d'aquí segueix desprenent temor en paraules entenent que el nacionalisme, i especialment el català, és la pitjor amenaça a la qual es veu sotmesa el PV:

Desde la administración pública, para parasitarla, para conseguir adoctrinar a cuanta más gente mejor. Y así nos pintan en Cataluña, con seis canales de televisión, hoy por hoy, dedicados a la causa del nacionalismo.

Punset crea un precedent nou en els discursos anticatalanistes perquè, per primera vegada, qüestiona el concepte “poble”, un terme que tot i presentar-se de vegades amb un contingut difús en la dreta mai ha estat negat:

Una primera etapa en la que se limitan a una afirmación de la supuesta identidad colectiva, de esa entidad, esa entelequia que algunos llaman «pueblo», ¿no?, unos lo llaman aquí «valencianismo», otros lo llaman allí «catalanismo».

Després d'aquesta comparació amb el PSC, comença a dirigir el discurs cap al BNV - integrat en Compromís - del qual llegeix una part dels estatuts per tornar a esmussar la por a les Corts a partir dels Països Catalans. Al remat, qüestiona el concepte de sobirania nacional, i podem entendre que pretén limitar les aspiracions de l'autogovern.

Estatutos de ese partido que fijan como objetivo irrenunciable –no en cualquier artículo, no, como primer objetivo irrenunciable de ese partido–, la plena soberanía del País Valencià y su futura vinculación a otros países con la misma lengua, historia o cultura –léase «países catalans».

Abans d'acabar amb la intervenció de Punset apareix una mostra discursiva que tampoc havia aparegut fins ara a les Corts i és el de vincular el valencià amb el món rural, en senyal de poca cultura, i el castellà - espanyol per a ells- relacionat amb les ciutats i la globalització com un fet de progrés.

Allá donde triunfa la política de inmersión lingüística estamos, señorías, volviendo a la aldea. Ahora, en pleno siglo XXI, hay que ser más universales. El español, porque así es como se conoce fuera de España a los que se empeñan en llamarlo en nuestro país «castellano», sigue siendo una apuesta de futuro.⁵⁷

Ximo Puig contesta a Carolina Punset dient-li que la qüestió lingüística no és identitària sinó que és una qüestió de respecte per la llengua d'una terra que s'ha d'estimar per a ser demòcrata. A més, es defensa de les acusacions sobiranistes defensant la seua idea d'Espanya:

---

⁵⁷ R.A. (26/06/2015) Carolina Punset: «Allá donde triunfa la inmersión lingüística estamos volviendo a la aldea». *Las Provincias*.
<https://www.lasprovincias.es/alicante/201506/26/carolina-punset-alla-donde-20150626004025-v.html>

Aquí no hay nacionalismo excluyente ni hay soberanismo, ni hay nadie que quiera la independencia. Y cuando yo hablo de que estamos un poco exhaustos de ofrendar nuevas glorias a España no lo digo como una visión de confrontación con España. Por tanto, yo creo que debemos ver cuál es la realidad de esta comunidad. Esto no es Cataluña.

Carolina Punset torna a contestar a Ximo Puig, aquesta vegada amb un to cordial i mantenint les distàncies respecte a atacar el PSPV, i li torna a repetir l'article de l'estatut del BNV en què parla de sobirania i d'una possible confederació amb els Països Catalans. A més, reprén part del discurs que hem vist ja en el PP sobre la llibertat a l'hora de triar les famílies la llengua vehicular a l'escola, plantejant un plurilingüisme, en què s'ensenye un trenta per cent del temps en cada llengua. Puig, li respon tornant a al·ludir que una llengua s'ha de promocionar i no se la pot marginalar, i que el trenta per cent no garanteix la difusió i dignificació del valencià.

Montiel, per part de Podem, contesta parcialment a Punset, explicant que un poble no es pot titllar d'entelèquia i demana que no s'entre en debats "tant vells com estèrils i políticament interessats" en relació al debat sobre els Països Catalans i les acusacions independentistes al BNV. Ximo Puig en la seua rèplica no fa cap intervenció de la qual vullga destacar res especial.

Per tancar el debat d'investidura, Manolo Mata, síndic del PSPV, en un discurs mig en castellà mig en valencià, com ja hem vist que acostuma a fer el PSPV en moments decisius per a ells, fa una defensa de l'ensenyament en valencià. A més, acusa al PP d'haver-se passat anys intentant marcar els valencians com a dolents si no els donaven suport i inventant conceptes estranys com el de valenciania. Per últim, i per a defensar els creadors culturals valencians, en aquest cas els músics, els considera *Espanya Vital* a partir d'un concepte d'Ortega i Gasset.⁵⁸

---

⁵⁸ «Aquí hay una España vital: la gente que escribe, que canta, los de la Gossa, los de Xavi Castillo, Camals Mullats, que nunca han salido en la tele, que nunca han estado en ayuntamientos del PP, Pep Botifarra, que han estado fuera del mundo oficial» - Diari de sessions de les Corts Valencianes, Núm. 2,

7.2 2a Investidura de Ximo Puig (2019)

En l'última de les legislatures trobem la presència dels mateixos partits que a l'anterior, però amb un afegit a ressaltar: la irrupció de Vox en les Corts. El PSPV-PSOE torna a guanyar unes eleccions molts anys després, no sabem si per mèrits o per demèrits dels rivals, amb vint-i-set escons, per denou del PP que segueix en caiguda permanent. Seguint-los de prop, Ciudadanos amb diuit, Compromís, que en perd dos, amb **dèsset** i Vox amb deu i per últim podem amb huit que perd representants tant al PV com en el conjunt de l'estat.

Els interventors en aquest debat d'investidura seran: en representació dels socialistes, Ximo Puig Ferrer i Manolo Mata Gómez; pel grup popular i en substitució d'Alberto Fabra, Isabel Bonig; Toni Cantó com a líder de Ciudadanos; Mònica Oltra Jarque repeteix com a portaveu de Compromís; i dues cares noves: Ana Vega Campos donant veu a Vox i Rubén Martínez Dalmau representant Podem.

Ximo Puig comença la intervenció en el debat com a candidat a repetir en la presidència de la Generalitat Valenciana dient que el PV - la Comunitat Valenciana en el seu discurs - encara no té el lloc que ha de tenir en Espanya, per estar-hi infrafinançada. En aquest discurs inicial trobem quatre citacions que paga la pena destacar. La primera per parlar de les zones lingüístiques del PV: «Diem que som de Vicent Andrés Estellés i de Miguel Hernández. Som del nord i del sud. Parlem castellà i valencià». Fa referència també als reptes socials com la violència de gènere, l'accés a l'habitatge o la crisi climàtica. Trobem altra referència sobre la necessitat d'expandir la cultura entre la societat fent servir Rafael Chirbes⁵⁹. Per finalitzar

---

IX Legislatura 25/06/2015. Data de consulta: 30/05/2022. Disponible en https://www.cortsvalecnianes.es/ca-va/consulta_dscv#dsp/sumari/clau/IX%20%20000020

⁵⁹ Sanz, M. [Marta]. (28/08/2015). Rafael Chirbes: el novelista que lo hizo todo al revés. *El País*. https://elpais.com/cultura/2015/08/20/babelia/1440069257_964641.html

aquesta primera intervenció fa servir un fragment d'un discurs d'Azaña sobre la necessitat d'entendre que els ciutadans han de ser subjectes actius en l'àmbit polític.

Isabel Bonig, primera en replicar al president, com a síndica de la segona força de les Corts, farà el seu discurs, barrejant el castellà i el català, alternant-los en cada paràgraf. Bonig acusa el PSPV d'haver claudicat davant del nacionalisme del BNV i de no reclamar a Madrid, on ara governa el PSOE amb Podemos, el finançament just que demanava per al PV. Tot seguit, parla del requisit lingüístics per als funcionaris i li demana saber què farà i que deixi de jugar amb els ciutadans. Critica també Marzà, acusant-lo de dividir la societat del PV en castellanoparlants i valencianoparlants i en partidaris de l'escola pública o privada. A continuació introdueix el tema del sobiranisme català i planteja el PV com a barrera anticatalanista i vertebradora d'Espanya amb aquestes paraules:

Con un desafío territorial como el que vive España sin precedentes en la historia, en los últimos años de la historia democrática constitucional, necesitamos [...] una Comunidad Valenciana fuerte, que sea muro de contención del nacionalismo catalán, que sea eje fundamental de la vertebración española [...] si toda la izquierda y especialmente el Partido Socialista entendiese el significado de las palabras paz, piedad, perdón y reconciliación, España sería una nación indestructible y todos podríamos construir un futuro mejor.

Puig té el torn de rèplica i li diu a Bonig que el PSPV-PSOE vol que el PV estiga dins d'Espanya i dins d'eixa idea, els valencians han de poder conèixer i difondre el valencià entre els seus ciutadans. Per acabar el debat amb Bonig i reprenent la referència al poeta Miguel Hernández que ha fet a l'inici, parla sobre el Baix Segura - La Vega Baja per a ell - «és la comarca más valenciana y más hermosa que hay»

És el torn ara de Toni Cantó, representant de Ciudadanos, el qual comença la seua intervenció fent esment a què la responsabilitat de l'infrafinançament del PV és culpa del PP i del PSPV-PSOE, sobretot pel suport al *cuponazo vasco*.⁶⁰ Tot seguit parla sobre el concepte d'identitat inclusiva que havia pronunciat adés Ximo Puig i diu:

Identidad nunca puede ser inclusiva. Identidad aquí, por ustedes, por lo que sabemos de Compromís, la izquierda republicana valenciana, por lo que conocemos en Cataluña, en Baleares, en el País Vasco, en tantos sitios, la identidad es siempre excluyente, y siempre por el nacionalismo se ha construido en contra de otros. La cultura, señor Puig, la cultura no tiene nada que ver con la identidad.

Podem observar el paral·lelisme continu amb les referències a Catalunya, afirmant directament que Compromís és l'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) del PV, quan ERC té partit propi al PV. A més, fa una referència directa al fet que la cultura no té res a veure amb la identitat. Sabem que la cultura té un lligam directe amb la llengua en la qual es produeix i es crea, i aquesta amb la identitat. Continua la seua intervenció aprofitant la referència a Miguel Hernández, dient que no es pot publicar en castellà al PV :

Miguel Hernández no hubiera podido publicar en la Comunidad Valenciana, en la que lleva Cultura el señor Marzà, no hubiera podido publicar porque no hubiera tenido ni una sola ayuda, señor Marzà, por publicar en castellà. En la Comunidad Valenciana del señor Marzà, el señor Miguel Hernández no habría podido estudiar en español, señor Marzà. ¡Qué me habla de inclusión, qué me hablan de identidad!

---

⁶⁰ Pacte fiscal d'Euskadi amb l'estat recollit al seu Estatut d'Autonomia

Toni Cantó segueix el seu discurs fent referència als privilegis que, segons ell, ha obtingut el nacionalisme a Euskal Herria i a Catalunya, així com el pretés adoctrinament que s'ha fet en aquests territoris, com per exemple, amb la immersió lingüística:

¿Quién le ha dado los privilegios que le ha dado a los vascos, a los navarros, los que le quiere dar usted ahora mismo a los catalanes? [...] Por eso sufrimos el adoctrinamiento nacionalista, la discriminación en el reparto de recursos [...] Ustedes no dialogan, ustedes imponen. Imponen la lengua, imponen a las empresas como deben realizar su trabajo, eliminan la libertad de los padres para elegir la lengua en la que estudian sus hijos, imponen sanidad, imponen administración pública.⁶¹

Acabant la seua intervenció, Toni Cantó insisteix en conceptes com que Compromís és ERC o que el PSPV-PSOE se'n va de pinxos amb Otegui, així com una crítica ferotge a la immersió lingüística. Busca tota l'estona la comparació entre sistemes d'ensenyament entre Catalunya i el PV, sabent que la LUEV no funciona igual que la LEC⁶². De nou torna a esmentar el Paísos Catalans com una amenaça per al PV, que remet a una amenaça directa a la seua idea d'Espanya:

No vuelva a hacerlo. Sabemos –no se preocupen, señores de Compromís–, sabemos que ustedes sueñan con sus países catalans de la señorita Pepis, con una lengua única, con Esquerra Republicana y sus amigos nacionalistas catalanes para los que piden indultos. Lo sabemos. Pero mire, mal que les pese, vivimos en una grandísima Comunidad Valenciana y en una de las mejores democracias del mundo. ¡Viva la Comunidad Valenciana y Viva España!

---

⁶¹ El discurs continua amb el mateix to i continua allargant les seves tesi d'aquesta manera: «están prohibiendo también en toda España que un valenciano pueda trabajar en las administraciones públicas del País Vasco o de Galicia. Y nosotros eso no lo vamos a permitir. ¡Basta de muros lingüísticos! [...] Pero, claro, ese es el nuevo PSOE, es el PSOE que se va de pinchos con Otegui, que entrega Navarra Bildu, que se presenta con Esquerra Republicana en Baleares, que pide indultos para los golpistas»

⁶² Llei d'educació Catalana, aprovada el 2004

Ximo Puig contesta Toni Cantó i li demana què faça una proposta sobre el valencià i que mire les dades sociològiques d'ús per a deixar de dir que el castellà és la llengua amenaçada al PV. A més, acusa els partits que van participar en la manifestació de Colón,⁶³ al febrer del 2019, de ser nacionalistes i d'apropriar-se de la bandera. A més, Puig, en certa manera orgullós, li recorda a Cantó que el que demana Ciutadans a Catalunya, és el model lingüístic que té actualment el PV. Cantó, en la seua última rèplica, li retreu a Puig de nou els seus pacte a Euskadi i Catalunya amb nacionalistes i filoetarres i insisteix de nou amb els pinxos que una militant socialista ha pres amb Otegui. Puig torna a prendre la paraula per defensar la creació d'À-Punt⁶⁴ com a fita necessària per a la promoció i ús del valencià en els mitjans públics.

És el torn ara de Mònica Oltra de la qual només volem destacar que parla en referència al PV de Comunitat Valenciana. Ximo Puig li fa la rèplica. Tot seguit comença la intervenció de la diputada de Vox, Vega Campos.

L'estrena del partit d'extrema dreta a les Corts comença amb l'acusació d'adoctrinament ideològic, demanant una pretesa neutralitat de l'escola pública, que lliga directament amb la imposició del valencià, fins i tot, acusa de nazis valencianistes a Compromís:

[...] de quienes sufren día tras día el adoctrinamiento ideológico en un sistema educativo público que debería ser neutral; de quienes sufren día a día la imposición del valenciano en sus estudios o en su puesto de trabajo y de quienes son perseguidos por haber nacido hombres y las mujeres

---

⁶³ Tolosa, L. [Lucía]. (10/02/2021). La foto de Colón cumple dos años con la derecha y el centroderecha fragmentados. *El País*.
<https://elpais.com/espana/2021-02-10/la-foto-de-colon-cumple-dos-anos-con-la-derecha-y-el-centroderecha-fragmentados.html> - Vox, PP i Ciutadans es van manifestar a Madrid durant el febrer del 2019 sota el lema "Una España unida"

⁶⁴ ÀpuntNtc. (17/05/2018). El 10 de juny comencen les emissions televisives d'À Punt. *ÀPunt*.
https://www.apuntmedia.es/informacio-corporativa/10-juny-comencen-emissions-televisives-d-a-punt_8_1303672.html

a las que se les prohíbe serlo. Señores socialistas, comunistas, nacionalsocialistas valencianistas, para que lo tengan ustedes claro, Vox no es el Partido Popular.

Vox continua fent referència a la Constitució, la qual, en l'article 3, parla del dret i l'obligació a conèixer el castellà, mentre que només garanteix el dret a conèixer la resta de llengües oficials. Aquest punt que mostra ja un tracte jeràrquic entre les llengües oficials de l'estat és utilitzat per criticar ja no sols la vehicularització de l'ensenyament en valencià, sinó l'ensenyament de la llengua al sistema educatiu.⁶⁵

Veiem com els atacs cap a les polítiques lingüístiques prenen un nou caire amb l'arribada de Vox que planteja la voluntarietat de l'ensenyament del valencià:

Ya les adelanto que desde Vox vamos a trabajar para que el valenciano que se estudie en los colegios y se hable en las administraciones públicas sea completamente voluntario.

Per a fer-ho, fa referència a la Declaració dels Drets Humans de l'ONU en què es defensa com a dret primordial, l'ensenyament en llengua materna. Abans d'acabar, parlarà de nou dels nazis de Compromís i de la seua admiració per la figura de Karl Marx. Ara sí, en els últims paràgrafs trobem aquesta frase: «Ya les respondemos desde Vox: política, política de expansión, de imposición y de colonización». Fent referència a les polítiques lingüístiques i culturals entenem que el colonialisme del que parla és la projecció de Catalunya dins de les institucions valencianes. Puig defensa de manera similar a com ho feia davant de Ciudadanos, fent esment a la situació diglòssica del valencià al PV. La síndica de Vox Vega Campos li torna a repetir el que diu l'article 3 de la Constitució Espanyola, així com qüestiona l'existència de l'autonomia

---

⁶⁵ «Ustedes no han respetado nunca la literalidad de lo que dispone el artículo 3 de la Constitución y el propio Estatuto de autonomía que en ningún caso recogen la obligación de conocer el valenciano. Ustedes han optado por trasladar a este territorio el modelo educativo catalán, cuyos nefastos resultados estamos viendo en estos tiempos».

valenciana i la necessitat de recentralitzar l'estat espanyol per a garantir la llibertat i igualtat de tots els ciutadans espanyols. Puig, per acabar la rèplica fa esment a la figura del Tio Canya, i, explicant la seua història, diu que això ja és una pantalla passada, i que juntament a l'article citat per Vox de la Constitució i l'Estatut Valencià en la mà, ell només defensa la justícia lingüística.

A continuació comença el debat entre Podem i el PSPV-PSOE, del qual només volem destacar de la intervenció de Martínez Dalmau que fa referència tant al País Valencià com a la Comunitat Valenciana.

Manolo Mata conclou el debat. Fa una defensa del valencià com a la llengua en què parlaven els seus avis i pares, així com la seua supervivència al llarg de huit-cents anys a pesar de tots els entrebancs. Acusa directament Bildu, ERC, Junts per Catalunya (JxCat), PP i Ciutadans de votar en contra de l'augment del deu per cent d'inversió estatal al PV i ho eleva a la categoria de ser l'acció més antivalencianista que mai s'ha fet des de Madrid.

8. Conclusions

A partir de la lectura que he fet de les intervencions de la dreta en els discursos d'investidura, la primera conclusió a la que arribe és la nació de la dreta valenciana és Espanya. Després d'analitzar els discursos dels debats d'investidura podem veure dos pols al voltant dels quals s'articula la idea nacional espanyola de la dreta: una vessant regionalista i una visió recentralitzadora. Aquestes dues visions comparteixen l'espanyolisme com a base, són complementàries però divergeixen en la concepció de l'estat espanyol. Una defensa l'autonomisme i la combinació d'identitats regionals amb la nacional, mentre que l'altra cerca la uniformitat d'ambdues cap a la identitat espanyola.

Tot i que la UCD no ha tingut presència en les Corts a partir d'unes eleccions, sí que en va tenir com a primera força de dretes present en el Consell Preautonòmic del País Valencià. El meu treball comença amb la intervenció d'Enrique Monsonís en què soterra la denominació País Valencià en favor de la de Comunitat Valenciana. D'alguna manera, esdevé el polític dretà que inaugura la nova dreta valenciana institucional. Les tesis d'UCD seran model, amb matisos en cada partit, per als futurs diputats de dretes de les Corts Valencianes i sentaran les bases del regionalisme que vindrà. El CDS, partit hereu d'UCD i amb presència només a la segona legislatura, marca també tendència, que es veurà reflectida, anys després, en els discursos de Ciudadanos i Vox. Per exemple, quan afirmen que a pesar que la Generalitat ha de vetllar pel valencià, no pot anar més enllà. Es desprén d'aquestes paraules una voluntat de reducció folclòrica, tal i com denunciava Fuster l'any 1982 al seu discurs en la plaça de bous de València.⁶⁶ El límits del regionalisme comencen a dibuixar-se. Per a ells, l'espanyola és la identitat central dels valencians, i el fet diferencial valencià, que inclou la llengua valenciana, segons ells, ha d'estar present de manera simbòlica i puntual tal i com hem vist en els discursos dels heureus del «regionalismo bien entendido». La connexió folklòrica (i el component sentimental que comporta) serà una de les barreges que faran servir en els seus discursos, com hem vist a l'inici en les actuacions de de la Junta Central Fallera.

Coalición Popular, Alianza Popular i el Partit Popular, a mode de matriosca, representen l'evolució del regionalisme d'UCD. Com hem vist en discursos inicials arriben a insinuar una voluntat de construir un estat federal, fruit del moviment autonomista, però a la manera francesa, és a dir, com un fet administratiu i no nacional. Aquest discurs només s'observa tímidament en la primera legislatura. El paper d'aquest partit en la construcció del regionalisme

---

⁶⁶ Espada, F. [Ferran]. (29/10/2018). El reducte folklòric. *El Punt Avui*.
<https://www.elpuntavui.cat/opinio/article/8-articles/323369-el-reducte-folkloric.html>

és la de presentar múltiples esmenes a la LUEV, amb què intenten limitar els àmbits d'ús públics del valencià. Com veiem, no s'allunya gaire de les paraules del CDS que adés hem esmentat. Regionalisme sí, però sense passar-se'n. Aquesta visió lliga també amb els plantejament de Teodor Llorente i els retrets que feia als renaixentistes literats catalans pel que fa a la seua voluntat de redreçament nacional a Catalunya.

El PP abans d'arribar al poder ja avisa que ells són autonomistes i regionalistes, però no nacionalistes. Trobem aquí una mostra d'ús ambigu del llenguatge en què la paraula nacionalista, significa exclusivament valencianista/catalanista. El PP és un partit nacionalista espanyol com ha demostrat en els seus discursos, defensant la unitat d'Espanya i la mateixa pàtria com a aixopluc institucional, social i cultural dels valencians.

Durant l'etapa en l'oposició del PP i els primers mandats de Zaplana, les qüestions polèmiques pel que fa a la qüestió nacional es manifestaran exclusivament per boca d'UV; i amb la creació de l'AVL s'intentaran cobrir les espatlles. Per una banda donaran per tancat a nivell discursiu el conflicte lingüístic i se'n podran vanagloriar i per altra contenta l'electorat regionalista. Serà durant el mandat de Camps i Fabra quan les qüestions regionalistes i identitàries tornen a tenir més protagonisme. El provincialisme, entés com a reivindicació del fet i identitat provincial, serà una de les banderes de la construcció regional valenciana del PP. És una qüestió força repetida en els seus discursos el fer esment a «Valencia, Alicante y Castellón» com a manera de dirigir-se als valencians en el seu conjunt. No és un fet naïf que Camps en la seua segona investidura començara el discurs anomenant totes les comarques del País Valencià com una clucada d'ull al valencianisme. Tal com hem vist al treball, una de les primeres reivindicacions de partits valencianistes com EUPV, sobretot en les dues primeres legislatures, era la d'eliminar les províncies i organitzar el país exclusivament en comarques per refermar els lligams tradicionals i vertebrar el país, és a dir, per a deixar de ser alacantins, castellanencs i

valencians, per a ser només valencians. Al remat, el provincialisme aplicat per la dreta regionalista és una manera de mantenir tripartita la identitat valenciana, aprofitant l'ambivalència del terme toponímic i el gentilici, per confrontar interessos entre els territoris de Castelló, València i Alacant, tot aprofitant el poder de generar indentitat de les institucions i delimitacions territorials (Baydal, 2018). En la investidura de Fabra, Enric Morera fa una acusació directa al president per aquesta qüestió en el seu discurs:

Senyor Fabra, que ja sabem que «somos orgullosos de la tierra, de la gente, de sus raíces». Estupend! I fins i tot ha dit que, tot i que és castellonenc, se sent alacantí i valencià, no sabem si se sent il·licità, gandienc, no ho sabem, però un discurs absolutament provincià, del qual ha gastat 24 minuts en castellà i 2 en valencià. Què passarà? Bé, el que diga Madrid ¿no? Perquè com vostés són un partit subordinat, el que diga Madrid faran, ja ho sé. Igual li diuen: «Alberto, ya lo tienes bien, fuera; ahora el otro». Que donen explicacions.

Aquesta acusació lliga també amb el fet que Zaplana, (que, com ja hem dit, es va mantenir discret pel que fa a discursos relacionats amb la identitat) en la praxi, va demostrar la subjugació identitària a la qual hem fet esment. No només amb la separació de l'estand de Benidorm en FITUR sinó en la seva marxa com a ministre quan ocupava el càrrec de president de la Generalitat, a pesar d'haver afirmat que, si havia de triar entre representar els valencians o a Espanya, sempre triaria als primers⁶⁷.

Per altra banda, la variabilitat discursiva és una constant en el PP des de la seua fundació, com hem observat amb la qüestió federal o en la demarcació comarcal, així com en el moment que

---

⁶⁷ Pero no le quepa a su señoría la más mínima duda de que si hubiera una confrontación de intereses entre el partido y los intereses de la Comunidad Valenciana yo estaría claramente con los segundos. Clarísimamente con los segundos. - Pronunciar l'any 1999 en el segon debat d'investidura de Zaplana.

Camps aposta pel reconeixement del País Valencià - no amb eixe nom - com a nacionalitat històrica en la reforma de l'Estatut del 2006.

La creació de conceptes com el «poder valenciano» o la «valenciana» són altres maneres de veure com el PP desdibuixa el seu regionalisme com l'interessa defensar el seu poder territorial i mostrar-se com a defensors dels interessos dels valencians. De fet, és curiós també com es fa al·lusió al fet de ser valencians només com a manera de ser espanyols o de no ser catalans, com quan Bonig pretén erigir el País Valencià com a contrapunt espanyolista a l'anomenat procés sobiranista català. En algunes intervencions com les de Blasco, s'arriba a afirmar que el PP és un partit valencianista. Aquesta concepció fa referència al que déiem al capítol 3 en què aquest concepte se'l van intentar apropiat els partits regionalistes.

El menyspreu a les víctimes i familiars del tràgic accident del Metro de València, el tancament de TV3, o la gestió nefasta de RTVV mostren com el PV seguia sent un territori a partir del qual enriquir-se i exercir el poder, lluny dels interessos de les classes populars, com es va demostrar posteriorment. La corrupció de la Trama Gürtel, el cas Brugal i tants altres ens acaben de confirmar aquesta tendència populista en què els discursos parlen del que toca parlar, mentre que la ideologia regionalista - espanyolista i conservadora - és la que guia les seues decisions polítiques.

Per altre costat, Unió Valenciana és l'únic partit de dretes que parla de nació valenciana, però no com a un subjecte d'autodeterminació i sobirania valenciana, sinó com una reafirmació identitària contra la catalanitat del PV. Aquesta pretesa nació valenciana sempre ha anat lligada a la idea d'Espanya, tal i com es veu en les polítiques que UV ha desenvolupat al llarg del temps de la mà de l'PP. En les seues bases han anat autoconsiderant-se tant nacionalistes com regionalistes en una clara difuminació dels seus horitzons en què només s'ha mantingut

clarament el marc de la nació espanyola com a lloc on encabir el que ells anomenen bé antic Regne de València, bé Comunitat Valenciana.

Unió Valenciana, per tant, defensava el regionalisme valencià amb un fort component populista, per sobre del PP, mentre coexistien. L'exemple és la seua visió antiintel·lectual i contracentífica o les seues relacions directes amb el GAV. Podríem considerar, fins i tot, que Unió Valenciana és un partit d'afiliació feixista, pel seu caràcter xenòfob i violent.

Per tant, la nació per a UV és l'espanyola, al meu parer, perquè tot i que els discurs la pogueren afirmar, tal com déiem al marc teòric, en analitzar textos no busquem tant el que hi ha com el que no hi ha. En aquest cas, no hi ha un resultat històric ni un projecte social implantat que marque diferències respecte al regionalisme del PP en clau més valenciana o en uns resultats pragmàtics en pro de la reconstrucció nacional o l'augment de sobirania per al País Valencià, sinó una construcció de la identitat regional basada en l'anticatalanisme com a font de construcció. Fins i tot, s'arriben a autodenominar progressistes en certs moments, fet que ens confirma la seua disbaixa discursiva, en contraposició a les seues accions polítiques, clarament alineades amb la dreta.

Ciudadanos apareix el 2015 amb una nova manera de fer. Recull la tradició discursiva de la dreta a mode de quimera; quan el PP defenia Zaplana per haver marxat a Madrid com a ministre, ho feia com una mostra d'orgull per als valencians, mentre que Ciudadanos directament assimila el País Valencià a Espanya en moments com quan retreu a Ximo Puig haver dit que no volia oferir més glòries a Espanya. En aquell moment es pregunten si és que hi ha cap diferència entre les dues identitats. Per tant, entenem que superen la barrera del fet diferencial valencià o la voluntat de fer polítiques regionalistes, per a mostrar-se molt més centralistes que els altres dos predecessors, si més no, a nivell discursiu.

Veiem també com qüestionen, fins i tot, l'existència del poble valencià, que consideren una entel·lèquia; quan aquest concepte sempre estava present als discursos de PP i UV. Per tant, Ciudadanos planteja un autonomisme buit de tints regionals per a mostar-se, a la manera dels departaments francesos, com una simple partició administrativa d'Espanya.

Per altra banda, mentre esmussen l'anticatalanisme, acusen el PSPV-PSOE, entre d'altres, de fomentar una Espanya desunida per culpa dels privilegis que s'han atorgat als territoris d'Euskal Herria o el Principat, pel que fa a qüestions fiscals i educatives. També, es manifesten públicament com a no nacionalistes i afirmen que els nacionalistes dels territoris perifèrics, geogràficament parlant de la Península Ibèrica, són excloents. Evidentment, com el PP, Ciudadanos és un partit nacionalista espanyol incapaç de reconeixer-se com a tal.

Pel que fa a Vox, podem veure com va un pas més enllà que Ciudadanos. Tot i que aquesta qüestió no ha aparegut en els discursos d'investidura, cal esmentar la proposta d'eliminació de les autonomies com a pilar fonamental del programa electoral, tant en l'àmbit estatal, com l'autonòmic. Per tant, partim d'una premisa superior que ens fa pensar que qualsevol discurs amaga una voluntat encara més prohibitiva pel que fa a qüestions identitàries. Vox aporta com a novetat la categoria de nacionalsocialistes valencianistes que entronca amb l'anticatalanisme dels darrers anys en què es relacionava el nacionalisme català amb el supremacisme. Aquesta idea va molt vinculada al sistema educatiu públic i a l'ensenyament de la llengua entre altres coses, com hem vist a partir d'una de les darreres intervencions de Vega Campos.

La segona conclusió a la que arribe és que la dreta valenciana no vol aconseguir la normalització lingüística del valencià i pretén reduir-ne els àmbits d'ús. Alguns partits, fins i tot, pretenen eliminar el valencià de les institucions públiques. L'Estatut i la LUEV van fixar fites per a assolir la normalització del català al País Valencià. Però, la mateixa ineficiència de l'esquerra

durant els seus governs, la por a les acusacions de catalanistes i els boicots de la dreta han fet que el valencià, a pesar d'estar legalment protegit, no haja disposat de tots els mecanismes legals i institucionals per arribar a esdevenir una llengua normal (Montoya, 2011).

Així, hem vist com el PP, ja des dels orígens, va intentar boicotejar la capacitat d'actuació de la LUEV. Des d'un principi també es van oposar a assumir amb normalitat la unitat de la llengua catalana i a promocionar-la segons els preceptes científics lingüístics. S'ha boicotejat contínuament la reciprocitat de canals de televisió entre els territoris dels Països Catalans o fins i tot que a les agendes escolars valencianes apareguera el mapa del domini lingüístic i s'ha acusat les escoles de catalanistes per fer-ho. Com hem vist sobretot en els discursos d'EUPV, es retreu al PP, sobretot als discursos de la primera dècada del 2000 els atacs i menyspreus institucionals no només a les escoles, sinó als editors de llibres en valencià, als artistes i músics que creen en valencià i als mestres així com a entitats cíviques com Escola Valenciana. En alguna ocasió, el PSPV retreu a Camps el boicot continu a aquesta organització i a esdeveniments com les Trobades d'Escoles en Valencià.

Durant el govern del PP i UV a l'Ajuntament de València, es va voler «traduir» del català al valencià els rètols de la ciutat, que no era altra cosa que comprar el discurs antiintel·lectual d'Unió Valenciana, partit que van fer servir com a ariet d'aquesta irracionalitat mentre ells intentaven ser políticament correctes, com hem vist amb la creació de l'AVL. Òbviament, el criteri científic s'ha imposat i l'AVL, tot i començar com un monstre de dos caps ha acabat adoptant les postures d'estaments com l'IEC, la RAE o la comunitat científica lingüística internacional. L'anticatalanisme ha segut una arma de doble tall que per un costat els ha servit per refermar el regionalisme i per a capar les aspiracions de normalització lingüística del català al País Valencià. De fet, els conceptes «la nostra llengua» o «la llengua de tots» han estat

fòrmules del PP, que fins i tot el govern del Botànic ha acabat conservantde manera institucional.

Unió Valenciana ha segut, en l'aspecte lingüístic, durant els anys que ha actuat junt al PP, la punta de llança del conflicte lingüístic. Hem vist com Villalba demanava als qui redactaven el *Diari de Sessions de les Corts Valencianes* que prengueren nota de les seues paraules atenant-se a les normes del Puig, un fet com a mínim qüestionable, per no dir infantil pel que fa als criteris acadèmics. El diputat Crespo Samper d'UV en la segona investidura de Lerma arriba a qüestionar les ciències socials en general i situa el catalanisme com un moviment elitista que fa oïdes sordes a la voluntat i a l'essència popular valenciana, de manera que el partit s'erigia com a autèntic defensor de la identitat i la llengua dels valencians.

Així, trobem un doble joc pervers en què s'entén que un bon valencià ha d'escriure amb faltes d'ortografia, ha de parlar amb castellanismes, no ser científic i ha de renunciar a sumar-se a la projecció internacional de la llengua catalana, que es fa des del Principat i, en menor mesura, des de les Illes. Aquestes idees ens ressonen a pràctiques feixistes en què la veritat és qüestionada per lliurepensadors patriotes que defensen la veritable ànima d'un poble contra unes classes dominants externes que el volen colonitzar.

Això ha suposat anys de retard en institucions com la xarxa Lluís Vives d'universitats o el fet que el País Valencià encara no participe activament en la difusió internacional del català a través de l'Institut Ramon Llull, per exemple. També hem vist com el suport institucional donat a la RACCV i a LRT ha torpedinat, amb una pretesa intenció nacionalista, la reciprocitat de les televisions autonòmiques entre territoris catalanoparlants.

Per altra banda, els partits d'esquerres es van veure afectats per la pressió de sectors com el de les falles, els propers al València C.F, l'extrema dreta (Flor, 2011) que els feien pensar que el seu electorat no els votaria en convertir-se o assimilar-se a les elits catalanistes de les que parla UV. Tal i com hem vist en els discursos, només EUPV i el BNV feien servir el nom de País Valencià per a referir-se al territori. El PSPV-PSOE va renunciar a fer-ho des d'un primer moment, fins i tot, les intervencions dels candidats i presidents del PSPV-PSOE han estat majoritàriament en castellà. L'esquerra ha caigut en el parany d'entendre que si mostraven la seua veritable cara, o unes postures pròximes al catalanisme, les classes populars mai se sumarien al seu projecte. Per tant, l'estratègia agressiva d'UV i del PP que es veu en les intervencions ha tingut efectes clars tant en la societat en general, com en els partits d'esquerres que han anat renunciant a premises nacionalistes tant en la seua acció de govern com en els seus discursos. Fins i tot, aquests preceptes anticatalanistes han fet que la figura de Joan Fuster, sens dubte la figura cabdal de la intel·lectualitat valenciana durant molts anys, haja estat amagada per l'esquerra.

Ciudadanos, en els discursos d'investidura, no ha qüestionat la unitat de la llengua, sinó que ha atacat la llengua directament. La famosa intervenció de Carolina Punset en què s'assimila directament la immersió lingüística - model no plantejat al País Valencià - amb el retorn a l'aldea, en contraposició a la visió cosmopolita del castellà, és una mostra pel menysteniment de la llengua dels valencians. Fugint de la vella problemàtica del nom o l'abast del domini, han optat per deixar aquesta disputa només al concepte nacional atacant directament a Compromís a partir dels seus estatuts en què s'albira, en algun moment, una possible confederació dels Països Catalans. Per tant, aquí veiem com el valencianisme i el catalanisme tornen a significar el mateix. El valencianisme implica la reconstrucció nacional del País Valencià, fet que va directament lligat a augmentar els vincles, amb una possible federalització dels Països Catalans. El pretext torna a ser atacar els catalans, per a impedir un projecte nacional valencià.

D'altra manera, Ciudadanos ha fet bandera de l'espanyolisme, sense passar pel secessionisme lingüístic amb declaracions com les Toni Cantó, quan afirma que Miguel Hernández no hauria pogut publicar en castellà al País Valencià en l'actualitat.

Vox, directament, aposta per la voluntarietat de l'ensenyament del valencià, així com també de la presència pública i la difusió. És a dir, si CP ja plantejava esmenes reductores a la LUEV, podem pensar que Vox aboliria la Llei, en poder. La fal·làcia continua quan fan servir l'article 13 de les Nacions Unides en què es parla sobre la protecció i difusió de la llengua materna dels pobles oprimits o les llengües en perill que ells fan servir com parapet per defensa la suposada situació de vulneració que viu el castellà al País Valencià.

La tercera conclusió, és que Catalunya està present contínuament en els debats polítics com a ens extern i amenaçador que pretén marcar la política lingüística, cultural i econòmica valenciana. Destacats personatges de la dreta anticatalanista com Xavier Casp van plantejar les *Normes del Puig*, tot intentant marcar un precedent institucional que servira d'eix per a establir la independència lingüística del valencià respecte de la llengua catalana.

En la primera investidura de Lerma feiem esment a la visita institucional del president Jordi Pujol. Era la primera des que Macià havia anat a València al soterrar de Blasco Ibáñez. El mateix Pujol va dir que anava molt en compte en visitar el País Valencià per tal que no l'acusaren d'imperialista. Vox en el darrer debat d'investidura acusa de colonialisme les polítiques lingüístiques del govern del Botànic. El PP ja havia jugat aquesta carta, no només en qüestions culturals i lingüístiques, com les acusacions d'apropiació per part dels catalans del Segle d'Or valencià, sinó que en la campanya «Agua para todos», en què es demanava el trasvassament de l'Ebre i s'acusava directament els catalans de no voler cedir l'aigua com un

acte d'insolidaritat i supremacia respecte els valencians, tot omitint així la responsabilitat del govern aragonés i central.

Catalunya ha servit de sac de boxa per a la dreta a l'hora de construir un agent extern que no té res a veure amb els valencians, un agent amenaçador que pretén fagocitar l'essència del poble valencià, i que, fins i tot, com va ajudar a difondre Manuel Broseta, ex-dirigent de la UCD, ens volia furtar la paella!⁶⁸ Com he dit en repetides ocasions, la identitat regional valenciana, en mans del PP i UV, ha fet servir Catalunya per a refermar les seues posicions, mentre que Vox i Ciudadanos ho han fet saltant-se aquest pas per a reforçar l'espanyolisme al País Valencià. Així, el PP i UV es poden considerar regionalistes atenent a aquesta suposada defensa de la identitat valenciana, sempre, és clar amb fort sentiment nacionalista espanyol; però cal destacar l'absència d'aquest regionalisme en el partit taronja i del partit verd.

Com a conclusió final del treball, podem afirmar que la dreta valenciana en general tendeix a la antiintel·lectualitat, rebutja l'academicisme i el criteri dels científics en aspectes lingüístics; té en Catalunya el seu enemic i el seu contrapunt identitari; i té una base profundament espanyolista, que pretén reduir al reducte folklòric el fet de ser valencià, be a través del regionalisme o bé a través d'una recentralització de l'estat espanyol.

Per altra banda, i en un plànol més personal, pense que aquest treball mostra unes conclusions que poden semblar evidents a priori i que han estat treballades, però que ajuden a matisar les diferències entre els diferents partits de la dreta. Els objectius comuns estan clars, però al treball observem els matisos en els discursos a través de la recerca d'uns perfils de votants concrets i que poden donar pistes per exemple de per on pot encaminar-se la disputa política

---

⁶⁸ Rodríguez, G. [Gabriel]. (09/10/2022). Cuando nos querían robar la paella. *El Salto Diario*. <https://www.elsaltodiario.com/9-doctubre/cuando-nos-querian-robar-la-paella>

electoral entre Vox i el PP, així com plantejar eines contradiscursives valencianistes. Ens permet veure també com els discursos de la dreta fluctuen històricament i quins son les fronteres de cada partit en cadascuna de les eleccions per entendre millor a què respon l'aparició i desaparició de certs partits. En el cas d'UV, com ha servit de crossa per ampliar el discurs i les bases del PP. En el cas de Ciudadanos, veiem com introdueix una veu molt més agressiva, que renuncia al regionalisme i que dona ales als discursos de Vox. Em fa pensar que com a UV, Ciudadanos pot perdre vots en favor de Vox i quedar així com un partit que complirà una funció discursiva i que marca precedent, tal i com va passar amb la UCD.

Crec, a més, que aquest treball pot ser d'interés per a mestres i professors en primer lloc, per a entendre quin ha estat el paper de l'escola pública valenciana i en valencià, i en quin costat de la història volen construir el seu model pedagògic. Si entenem l'escola com un lloc de convivència cultural i de difusió de la identitat d'un territori cal saber d'on venim i qui i quines han estat les polítiques efectuades en cada moment fins arribar a la situació actual. També crec que pot servir a periodistes que vulguen cercar tant notícies, articles, notes de premsa o fonts seleccionades del *DSCV*. També per a tècnics de normalització lingüística, historiadors o sociòlegs entre d'altres.

Aquest treball dona peu a fer estudis comparats amb altres territoris en situacions similars com podria ser el cas de Navarra, la qual pense que ha viscut un procés similar a l'esquema relacional de Catalunya-País Valencià amb Euskadi-Navarra. No són casos similars els d'Unión del Pueblo Navarro i Unió Valenciana? També serveix per a establir plans de normalització lingüística en situacions de diglòssia i pèrdua d'àmbits d'ús per entendre els efectes que tenen unes i altres polítiques. Ja veiem que tot el que siga no partir de premises científiques i partir de nocions sentimentals no porta a bon port per a la salut d'una llengua atacada.

L'estudi té limitacions com el fet de només estudiar els discursos d'investidura i no altres aspectes també com el discurs dels presidents una vegada elegits. També s'hauria pogut fer una biografia resumida de cadascun dels personatges que han aparegut al llarg de l'obra per tal d'entendre en quines tradicions polítiques s'entronquen les seues actuacions d'una manera més profunda. També podria haver investigat els programes dels partits per a cada una de les eleccions i com anaven canviant segons el que passava en cada legislatura. Queda oberta la porta a una multiplicitat d'ampliacions i matisos que espere que en algun moment es puguin fer.

Per a mi ha resultat enriquidor conèixer de primera mà i de veu directa el que els governants i representants polítics han anat dient al llarg dels anys, des del 1983 fins al 2019, així com tota la documentació històrica per a poder parlar de la trajectòria prèvia del valencianisme, l'antivalencianisme i l'anticatalanisme al llarg del segle XX. Ha suposat un repte establir un mètode científic acord amb les ciències polítiques i sobretot amb l'anàlisi històrica rigorosa que espere haver respectat al màxim sense perdre i sent conscient que el punt de vista de qui fa l'anàlisi no s'ha d'amagar, ja que com deia Fontana, l'anàlisi històrica no és neutra.

9. Bibliografia

- Álvarez, N. [Natalia]. (2016). El concepto de Hegemonía en Gramsci: Una propuesta para el análisis y la acción política. *Revista de Estudios Sociales Contemporáneos*(15), 150-160.
- Anderson, B. [Benedict]. (1983). *Comunidades Imaginarias: Reflexiones sobre el origen y la difusión del nacionalismo*. Editorial Digital Primo.
- Archilés, F. [Ferran]. (2013). La identitat valenciana a l'època contemporània una perspectiva històrica: Nació i identitats. *Pensar el País Valencià*. Editorial Afers.
- et ali (2010). *Transició política i qüestió nacional al País Valencià*. Editorial Afers.
- Joan Fuster un intel·lectual ferit per la modernitat. *Cercles: revista d'història cultural*(14), (229-250).
<https://raco.cat/index.php/Cercles/article/view/246293/329917>
- Arreaza, I. [Idoia]. (2021). *Radiografia de l'extrema dreta valenciana. Una anàlisi del perfil del votant de Vox*. [TFM]. Universitat Oberta de Catalunya.
- Bayarri, F. [Francesc]. (2018). *Matar Fuster (i altres històries)*. Austrohongaresa de vapor.
- Baydal, V. [Vicent]. (2018). *Del Sénia al Segura. Breu història dels valencians*. Drassana.
- Bello, V. [Vicent]. (1988). *La pesta blava*. Editorial Tres i Quatre.
- Bodoque, A. [Anselm]. (2013). Les elits polítiques i la qüestió valenciana. *Nació i identitats: Pensar el País Valencià*. Editorial Afers.
- Castelló, R. [Rafael]. (2013) La definició nacional de la realitat al País Valencià. *Nació i identitats: Pensar el País Valencià*. Editorial Afers.
- Castillo, S. [Sergi]. (2021). *Operació AVL. El pacte lingüístic dels valencians*. Víncl Editorial.
- Colomines, A. [Agustí] (2003). Pensar la nació històricament. *Pensar la nació històricament*. Editorial Afers.

- Connor, W. [Walker]. (1998). *Etnonacionalismo*. Editorial Trama.
- Cucó, A. [Alfons]. (2002). *Roig i blau*. Tàndem Edicions.
- Filigrana, P. [Pastora]. (2019). Descolonizar y despatriarcalizar Andalucía. Una mirada feminista gitana-andaluz. *Miradas en torno al problema colonial: Pensamiento anticolonial y feminismos descoloniales en los sures globales*. Akal.
- Flor, V. [Vicent]. (2011). *Noves glòries a Espanya. Anticatalanisme i identitat valenciana*. Editorial Afers.
- Fontana, J. [Josep]. (1982). *Historia: Análisis del pasado y proyecto social*. Editorial Grijalbo.
- (2014). *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*. Eumo.
- Fuster, J. [Joan]. (1962). *Nosaltres, els valencians*. Edicions 62.
- (1977). *El blau en la senyera*. Editorial Tres i quatre.
- González Casanova, P. [Pablo]. (2006). *El Colonialismo interno*. Clacso.
- Lenin, V. [Vladimir]. (1914). El derecho de las naciones a la autodeterminación. *Prosveschenie*(4,5,6). <https://www.marxists.org/espanol/lenin/obras/1910s/derech.htm>
- Montoya, B. [Brauli]. (2013). Identitat valenciana i transmissió del valencià. *Nació i identitats: Pensar el País Valencià*. Editorial Afers.
- Pérez, JA. [Josep Andrés]. (2003). El federalisme de Vicent Blasco Ibáñez i la qüestió valenciana. *Pensar la nació històricament*. Editorial Afers.
- Riba Campos, CE. [Carles-Enric]. (2010). *Tècniques d'anàlisi de dades qualitatives*. Barcelona: FUOC.
- Rico, A. [Antoni]. (2021). *Joan Fuster i el pensament nacional. Entre el problema i el programa*. Editorial Afers.

Roca, R. [Rafa]. (2003). Teodor Llorente. Del provincialisme al regionalisme valencianista. *Pensar la nació històricament*. Editorial Afers.

SANCHO, JL. [Juan Luis]. (2020). *Anticatalanismo y transición política: Los orígenes del conflicto valenciano (1976-1982)*. Universitat de València.

Soler, L. [Llorenç]. (2005). *Del roig al blau*. <https://www.youtube.com/watch?v=7yDcrjYO8nE>
Universitat de València.

Varela, J. [Joaquín]. (2002) Los dos nacionalismos españoles durante el siglo XIX. *Revista Española de Derecho Constitucional*(65), 359-380.

Viadel, F. [Francesc]. (2017). País Valencià, una extrema dreta que ve de lluny. *Revista Eines* (28), 94-100.